SPRAWOZDANIE

POLSKIEGO
TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO

1. IV. 1934 — 31. III. 1935.

LWÓW
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE
1935

SPRAWOZDANIE

POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO

1. IV. 1934 — 31. III. 1935.

LWÓW
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE
1935

288/35

Z DRUKARNI ZAKŁADU NARODOWEGO IM. OSSOLIŃSKICH WE LWOWIE
POD ZARZĄDEM ADAMA WIERZBICKIEGO

✝

W chwili oddania niniejszego sprawozdania do druku doszła nas wieść najboleśniejsza, że

PIERWSZY MARSZAŁEK POLSKI

JÓZEF PIŁSUDSKI

CZŁONEK HONOROWY NASZEGO TOWARZYSTWA

zmarł dnia 12 maja 1935 roku w Belwederze

SPRAWOZDANIE PREZESA TOWARZYSTWA

†

W roku sprawozdawczym zmarli honorowi członkowie Towarzystwa

EMIL BOURGEOIS i BOLESŁAW LIMANOWSKI

W kwietniu b. r. zmarli

FERDYNAND BOSTEL
jeden z założycieli Towarzystwa

i prof. **WACŁAW SOBIESKI**
długoletni wiceprezes P. T. H. i prezes Oddziału Krakowskiego P. T. H.

„Kwartalnik“ spełni swój obowiązek i przyniesie charakterystyki zmarłych uczonych.

Cześć Ich zasłużonej pamięci!

Stan spraw P. T. H. i jego rozwój w roku sprawozdawczym to jest od 1 kwietnia 1934 do 31 marca 1935 przedstawiają się nagół pomyślnie. Niniejszem sprawozdaniem nie są objęte fakty z kroniki naszych wydarzeń za kwiecień i maj bieżącego roku, o których tylko wyjątkowo wspomnimy, porównywując stan kasy z dniem 31 marca b. r., wydrukowany poniżej, ze stanem kasy w przededniu Walnego Zgromadzenia Delegatów.

Zarząd Główny prowadził w ub. r. sprawy Towarzystwa kontynuując przeważnie prace rozpoczęte w latach poprzednich. W paru ważnych dziedzinach, jak ulepszenia administracji, Organizacji Zjazdu wileńskiego, pogłębienia reedycji Bibljografji Finkla, poszliśmy za decyzją Zarządu poprzedniego, specjalnie za inicjatywą p. prof. Bujaka.

Ruch członków jest normalny, jakkolwiek wykazuje nieznaczną naogół zwyżkę w ilości członków. Zwyżka ta powstała pomimo stosowania rygorów przewidzianych przez statut, idą-

cych w tym kierunku, by wykazywana w sprawozdaniu ilość członków P. T. H. odpowiadała rzeczywiście wpłaconym wkładkom. Jakkolwiek ubyło 122 członków wskutek wystąpienia lub skreślenia, przyrost 144 nowych uzupełnił stratę.

Stwierdzić można, że praca naukowa większości Oddziałów rozwijała się w roku ubiegłym żwawo, o czem świadczy fakt, że w ramach całego P. T. H. odbyło się posiedzeń naukowych 126 — ze 147 referatami, w czem posiedzeń dydaktycznych 26 i takichże referatów 28.

Przoduje Warszawa z 31 posiedzeniami, potem Kraków — 22, z kolei Lwów — 19, Poznań — 18.

Czasopisma nasze „Kwartalnik Historyczny“ i „Wiadomości Dydaktyczne“ rozwijają się normalnie, a układ ich i treść stale wywoływują zainteresowanie szerokich kół naszych członków. Dyskusja nad „Kwartalnikiem Historycznym“ zajmuje stale dużo miejsca na posiedzeniach Zarządu Głównego. Wynikiem jej była w ubiegłym roku ankieta rozesłana do licznych współpracowników, domagająca się wyjaśnienia kilku podstawowych kwestji. Należy wyrazić szczerą wdzięczność Wiceprezesowi P. T. H. prof. St. Kętrzyńskiemu za bardzo dokładne opracowanie tej ankiety, przy współpracy Redaktora „Kwartalnika Historycznego“.

Referat prof. Kętrzyńskiego będzie stanowił długo jeszcze cenną pomoc dla Redakcji.

„Wiadomości Dydaktyczne“ znajdują chętnych czytelników w gronach nauczycielskich, i zrozumienie u Władz Szkolnych. Spełniamy miły obowiązek składając podziękowania Ministerstwu W. R. i O. P., w szczególności p. Dyr. M. Mendysowi za okólnik wydany w lipcu ubiegłego roku polecający szkołom średnim nabywanie naszych obydwóch czasopism.

Na tem miejscu wspomnieć należy decyzję macierzystego Oddziału P. T. H., która się wyraziła w wydaniu pierwszego zeszytu czasopisma „Ziemia Czerwieńska“. Pismo to ma tem ogólniejsze znaczenie, że zasięg jego obejmować będzie cały południowy wschód Polski, a także dlatego, że „Kwartalnik Historyczny“ tem łatwiej będzie mógł spełniać zadanie centralnego naszego organu i tem łatwiej skupić uwagę na zagadnieniach ogólnych, że tematy czy lwowskie, czy interesujące bliżej lwowskich historyków znajdą miejsce w „Ziemi Czerwieńskiej“. Składam podziękowanie PP. K. Hartlebowi i K. Tyszkowskiemu Redaktorom nowego czasopisma za to, że dołożyli starań, aby wydany zeszyt zarówno pod względem redakcyjnym jak i szaty zewnętrznej przedstawił się doskonale, i o ile mogę sądzić, zyskał ogólne uznanie. W ten sposób obok Wydawnictw Towarzystwa Miłośników Historji, obok wydawnictw Oddziału Krakowskiego i Łódzkiego, staje Oddział Lwowski z próbą nowego czasopisma.

Reedycja Bibljografji prof. Finkla pod redakcją doc. dr. Maleczyńskiego miała do pokonania w ubiegłym roku wielkie trudności. Zarząd Główny upoważnił prezesa P. T. H. do pożyczki 3.000 zł. z funduszów bieżących Towarzystwa celem uruchomienia reedycji, co się też stało. Sprawozdanie finansowe uwidocznia wysokość poniesionych wydatków, dzięki którym można było posunąć znacznie druk naprzód. Drukowany trzeci zeszyt opuści prasę albo jeszcze przed Walnem Zgromadzeniem, lub też wkrótce później. Podnieść przytem muszę znaczny wysiłek prof. Modelskiego, poświęcającego bardzo wiele czasu współpracy z Redaktorem reedycji. — W roku ubiegłym Polskie Towarzystwo Historyczne zdecydowało się podjąć nowe ogólne wydawnictwo, którego tymczasowy tytuł brzmi „Polska i Jej sąsiedzi". Plan tego wydawnictwa wypłynął z narad nad zamierzonem wydawnictwem „Polska i Niemcy", które będzie stanowiło pierwszą część „Polski i Jej sąsiadów". W dalszem zamierzeniu krystalizuje się program opracowania stosunków Polski w przeszłości z krajami Skandynawskiemi, a także z Węgrami. Wielkie to wydawnictwo, obliczone na długie lata, nakłada na nasze Towarzystwo poważne obowiązki. Pojęte ono jest jako szereg niewielkich tomików, około 300 stron każdy w niewielkim formacie, z czego do trzech czwartych tekstu, reszta ważniejsze traktaty, lub wyjątkowej wagi teksty źródłowe wogóle.

Redakcja serji „Polska i Niemcy" już się ukonstytuowała, z Redaktorów oddzielnych tomów: Prof. Handelsmana, Prof. Kętrzyńskiego, Prof. Tymienieckiego, Prof. Kutrzeby, z prof. Kutrzebą na czele. Zarówno Przewodniczący Komitetu Redakcyjnego, jakoteż Redaktorowie tomów przystąpili już do pracy. Plan dwóch pierwszych tomów, obejmujących sprawy osadnicze i sprawy kultury jest już ustalony i lista współpracowników ułożona.

Opracowanie tych tomów i wydrukowanie ich, a także ewentualne tłumaczenie zależne jest od środków finansowych, które w pewnej mierze są już zepewnione, ale dopiero na rok najbliższy.

Panu Generalnemu Sekretarzowi P. A. Um. i Prezesowi naszego krakowskiego Oddziału winienem wyrazić szczere słowa koleżeńskiej podzięki za pomoc jakiej stale doznawałem od Niego w realizowaniu zamierzeń P. T. H.

Niezależnie od tej akcji Zarząd Główny postanowił odpowiedzieć w „Kwartalniku" zbiorową recenzją na książkę „Deutschland und Polen". Recenzja ta, jak wiadomo ukazała się w druku, wywołując znaczne zainteresowanie. Specjalna odbitka została rozesłana szeregowi wybitnych osób, zarówno w kraju jak zagranicą. Jedna z wybitnych naszych Instytucji kulturalnych oświadczyła gotowość wydania tej recenzji w tłu-

maczeniu angielskiem. Prowadzone pertraktacje zakończą się niewątpliwie pozytywnie.

W ogólne ramy działalności Towarzystwa wchodzi przygotowanie VI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Wilnie. Organizacja Zjazdu należy do Stałej Delegacji Zjazdów, której podstawą jest Zarząd naszego Towarzystwa. Stała Delegacja zdecydowała, że bezpośrednia organizacja prac Zjazdu zostaje powierzona doc. Tyszkowskiemu, sekretarzowi Towarzystwa, jako generalnemu sekretarzowi Zjazdu wileńskiego, o odpowiednio rozszerzonej i wzmożonej kompetencji, a to zarówno pod względem naukowym, jak finansowym i administracji. — Odnośny ustęp sprawozdania szczegółowego uwidocznia obecny stan prac przygotowawczych.

Obowiązkiem moim jest podkreślenie rodzinnego naszego jubileuszu, a to założenia Towarzystwa i Kwartalnika; jubileusz przypada na koniec przyszłego roku, o czem mówi Pan Sekretarz w swoim sprawozdaniu. Wiceprezes P. T. H. Dyr. Dr. Barwiński był łaskaw przyrzec opracowanie wniosków, które będą stanowiły przedmiot obrad Zarządu Głównego w przyszłym roku. Jubileusz Towarzystwa wywoła niewątpliwie zainteresowanie nietylko ogółu członków, ale najszerszych sfer miłośników nauki i kultury historycznej. Z dumą jednak już dzisiaj podnieść możemy, że z wzięcznością wspominamy wysiłki Założycieli Towarzystwa i działaczy następnych pokoleń, które umożliwiają świętowanie tego jubileuszu zorganizowanej pracy nad nauką historyczną właśnie w naszem mieście, czemu towarzyszy aprobata i uznanie wszystkich Ognisk nauki historycznej w Polsce.

Prowadzenie powyższych prac musi się w dzisiejszych czasach opierać na poważnych środkach finansowych. Z głębokiem podziękowaniem zwracam się do Ministerstwa W. R. i O. P., dziękując przedewszystkiem Panu Ministrowi za poparcie celów Towarzystwa. Budżetowa subwencja 15.000 zł. została wpłacona w całości do końca stycznia sprawozdawczego roku. Nadto przyznał Pan Minister kwotę 8.000 zł. na wyrównanie zaległości Towarzystwa w drukarni, co naturalnie nastąpiło.

Na Zjazd wileński przyznał Pan Minister 15.000 zł. z tem, że w roku sprawozdawczym będzie wpłacona kwota 8.000 zł. Subwencje te zostały wpłacone w całości.

W osobie p. naczelnika Wydziału M. W. R. i O. P. p. Józefa Stypińskiego mamy stale najżyczliwszego orędownika naszych spraw.

Składam serdeczne podziękowanie Panu Prezydentowi miasta Lwowa za wpłacenie dorocznej subwencji w kwocie 1.000 zł.

Szczególne podziękowanie należy się Panu Prezesowi P. K. O. Drowi H. Gruberowi, który przyznał Towarzystwu 2.000 zł., co pozwoliło rozszerzyć łamy Kwartalnika w związku z wydaniem zbiorowej recenzji, o której była mowa.

Pan Minister Spraw Zagranicznych okazał bardzo żywe zainteresowanie działalnością Towarzystwa, co wpłynie niewątpliwie korzystnie na prace Towarzystwa. Polskie Towarzystwo Historyczne ceni sobie wysoko życzliwość Pana Ministra M. S. Z. Podziękowania raczą przyjąć pp. naczelnik Wydziału prasowego, obecnie poseł w Estonji p. Przesmycki i obecny naczelnik p. Wiktor Skiwski.

Przeszło 20.000 zł. przypada na dochód z wkładek członkowskich, z prenumeraty i rozsprzedaży. Suma ta jest równa mniej więcej kwocie zeszłorocznej. Dochód z wkładek jest nieco mniejszy, co się tłumaczy znacznem już uporządkowaniem żmudnego procederu ściągania długoletnich zaległości. Tych zaległości jest już dzisiaj mało, nie długo powinny one zniknąć zupełnie. Długoletni nasz Skarbnik prof. Urbański zasłużył sobie na tem większą wdzięczność nas wszystkich, że agendy biura stale się rozrastają.

Ogólna cyfra naszych dochodów i wydatków jest bodaj najwyższa w porównaniu z ostatniemi latami.

Nowością jest ogólne sumaryczne oszacowanie wartości przez Zarząd poprzedni, a dokonane zostało za aprobatą Komisji Rewizyjnej.

Saldo dodatnie zeszłoroczne z 31 marca 1934 wynosiło 11.134 zł.; było ono obciążone, śladem zresztą lat ubiegłych bieżącym długiem za druki w kwocie około 6.000 zł., tego obciążenia w tym roku nie było z dniem 31 marca 1935 r.

Stan kasy w przededniu Walnego Zgromadzenia wynosi około 17.500 zł., z czego naturalnie trzeba będzie pokryć koszt Kwartalnika Hist. i Wiad. Dydakt. nr. 1—2 i bieżące wydatki. W rzeczywistości stan ten może okazać się wyższy, gdyż spodziewamy się nowych wpływów w dniach najbliższych. Stan ten przedstawia się tem pomyślniej, że zwykłe nasze subwencje za czas od 1. IV 1935 dopiero wpłyną.

SPRAWOZDANIE SEKRETARZA

Doroczne Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Historycznego (Kwartalnik Historyczny, 1934, str. 485—486) odbyło się dnia 30 maja 1934 r. o godzinie 10-tej rano w lokalu Seminarjum Historji Polski Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Dokonano wtedy wyboru ZARZĄDU GŁÓWNEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO w następującym składzie: Prezes — Stanisław Zakrzewski, wiceprezesi — Eugenjusz Barwiński (Lwów), Stanisław Kętrzyński (Warszawa), Władysław Semkowicz (Kraków), Kazimierz Tymieniecki (Poznań), sekretarz i redaktor Wiadomości Historyczno-Dydaktycznych — Kazimierz Tyszkowski (Lwów), skarbnik — Tadeusz Urbański (Lwów), redaktor Kwartalnika

Historycznego — Teofil Emil Modelski (Lwów), delegat do spraw międzynarodowych — Marceli Handelsman (Warszawa), delegaci do Międzynarodowego Komitetu Historycznego — Bronisław Dembiński (Poznań) i Marceli Handelsman, przewodniczący Komisji Dydaktycznej — Jan Dąbrowski (Kraków), członkowie — Franciszek Bujak (Lwów), Przemysław Dąbkowski (Lwów), Stefan Ehrenkreutz (Wilno), Oskar Halecki (Warszawa), Kazimierz Hartleb (Lwów), Stefan Inglot (Lwów), Władysław Konopczyński (Kraków), Stanisław Kutrzeba (Kraków), Otton Laskowski (Warszawa), Zygmunt Lorentz (Łódź), Wincenty Łopaciński (Warszawa), Feliks Pohorecki (Lwów), Józef Siemieński (Warszawa), ks. Józef Umiński (Lwów). Zastępcy członków — Łucja Charewiczowa (Lwów), Jan Dobrzański (Lublin), Mieczysław Gębarowicz (Lwów), Tadeusz Lutman (Lwów), Karol Maleczyński (Lwów), Karol Piotrowicz (Kraków), Helena Polaczkówna (Lwów), Stanisław Zajączkowski (Wilno). Członkowie Komisji Rewizyjnej — Leon Białkowski (Lublin), Wojciech Hejnosz (Lwów), Tadeusz Kupczyński (Katowice), Tadeusz Solski (Lwów), Stefan Uhma (Lwów), przewodniczący.

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Historycznego odbył w roku administracyjnym 1934/35 4 posiedzenia. Sprawozdania z posiedzeń zostały wydrukowane w Kwartalniku Historycznym za 1934 r.

W części publicznej Walnego Zgromadzenia, która odbyła się w Auli Uniwersytetu J. K. o godz. 17-tej prezes F. Bujak złożył sprawozdanie z działalności Towarzystwa, poczem objął przewodnictwo prof. Zakrzewski i zaprosił prof. Haleckiego z Warszawy do wygłoszenia przemówienia poświęconego pięćsetnej rocznicy śmierci Władysława Jagiełły. Następnie prof. Ignacy Chrzanowski z Krakowa wygłosił odczyt: Joachim Lelewel. Próba charakterystyki człowieka.

Sprawy organizacyjne.

Zarząd Główny prowadził w roku sprawozdawczym normalne agendy Towarzystwa starając się podtrzymać dotychczasowy ich poziom. W związku z tem biuro Towarzystwa utrzymywało kontakt z Oddziałami, aby należycie ściągać wkładki. Z Towarzystwem Miłośników Historji w Warszawie zawarta została przez poprzedni Zarząd Główny umowa następującej treści:

> Umowa Polskiego Towarzystwa Historycznego z Towarzystwem Miłośników Historji w Warszawie, przyjęta do wiadomości na posiedzeniu Zarządu Głównego P. T. H. w dn. 29. V. 1934 r. (Kwartalnik Historyczny R. XLVIII — za 1934 r., zesz. 2, str. 487).
>
> „P. T. H. zobowiązuje się oddawać T. M. H. wszystkie swoje wydawnictwa dostarczane ogółowi członków w takiej

ilości egzemplarzy, jakiej zażąda T. M. H. w pierwszym tygodniu stycznia każdego roku. T. M. H. zobowiązuje się w zamian za to opłacać 60% wkładki członkowskiej za każdy otrzymany egzemplarz. Inne swoje wydawnictwa będzie oddawał P. T. H. Towarzystwu M. H. w miarę zasobu na warunkach takich, jak swoim członkom. P. T. H. przyznaje T-wu M. H. 1 delegata na 24 członków, pobierających wydawnictwa P. T. H., i przedstawicielom T. M. H. w Zarządzie Głównym takie same prawa jak swoim własnym członkom. T. M. H. zobowiązuje się nie tworzyć sekcji poza obszarem historycznego Mazowsza i nawzajem P. T. H. nie będzie tworzyć Oddziałów na tym obszarze.

Lwów, 29 maja 1934.

(—) Stanisław Kętrzyński, (—) Marceli Handelsman,
(—) Władysław Semkowicz, (—) Eugenjusz Barwiński,
(—) Stanisław Zakrzewski, (—) Franciszek Bujak, (—) Jan Dąbrowski.

Umowę powyższą zatwierdziło Walne Zgromadzenie dnia 30 maja 1934.

W sprawie zorganizowania nowych Oddziałów Towarzystwa nawiązane zostały pertraktacje za pośrednictwem Instytutu Bałtyckiego z Toruniem, za pośrednictwem Oddziału Poznańskiego z Gdynią i Grudziądzem. Natomiast wskutek niezależnych od Zarządu Głównego okoliczności przyszło do zlikwidowania Oddziału w Bydgoszczy przyczem znaczna część członków pozostała nadal w Towarzystwie. Natomiast reorganizacji potrzebują Oddziały w Tarnopolu, Przemyślu i Kielcach czyto z powodu braku odpowiedniej liczby członków przepisanej Statutem T-wa czy też z powodu braku należytej działalności. W stadjum reorganizacji znajduje się również Oddział Śląski w Katowicach.

Sprawa 50-lecia Towarzystwa historycznego i Kwartalnika historycznego.

W związku z przypadającym w roku 1937-ym jubileuszem Towarzystwa i jego organu Kwartalnika, Zarząd Główny poruczył wice-prezesowi Dyr. Barwińskiemu zorganizowanie Komisji i przygotowanie wniosków w sprawie uczczenia rocznicy założenia Towarzystwa.

Stosunki ze środowiskami zagranicznemi.

— W grudniu 1934 r. odbyło się w Warszawie pierwsze posiedzenie organizacyjne komisyj polskiej i czechosłowackiej w sprawie ustalenia programu współpracy i form organizacyjnych dalszego działania. W naradach ze strony polskiej udział brali: prezes Zakrzewski oraz profesorowie: Handelsman, Kętrzyński, Kutrzeba, Widajewicz i Włodarski. Ze strony czechosłowackiej prezes Bidlo oraz profesorowie: Chaloupecki, Navratil, Odložilik.

— Przystąpiono do tworzenia komisji porozumiewawczej polsko-węgierskiej. Po przeprowadzeniu korespondencji pomiędzy prof. J. Dąbrowskim i E. Lukinichem przystąpiono do przygotowań do zwołania narady organizacyjnej, która się odbędzie w okresie powakacyjnym. Do Komisji tej Zarząd Główny delegował prezesa i profesorów: Dąbrowskiego, Handelsmana, Kutrzebę i dra K. Piotrowicza.

— Na zaproszenie prof. Temperleya z Cambridge w dniach od 9 do 11 marca odbyła się w Cambridge konferencja, poświęcona stosunkom polsko-angielskim w przeszłości. Referaty wygłosili: Prof. Halecki: O stosunkach polsko-angielskich w średniowieczu, prof. Dembiński i prof. Konopczyński: O stosunkach polsko-angielskich w czasie trzech rozbiorów, prof. Temperley i prof. Handelsman: O stosunkach polsko-angielskich w czasie wielkiej wojny 1914—1918. Delegacja polska zaprosiła kolegów angielskich do odbycia następnej konferencji w Polsce w terminie, który zostanie później ustalony, i z programem, który zostanie zaproponowany przez P. T. H.

— W Revue Historique w najbliższym zeszycie ukaże się kontynuacja czasopiśmiennictwa historycznego polskiego aż do r. 1934. W nr. styczniowym 1936 roku ma być wydany przegląd literatury historycznej polskiej za ostatnie lat dwadzieścia.

— Sprawa tłumaczenia polskich prac historycznych na języki obce. W związku z międzynarodową inicjatywą zapoznania świata historycznego z literaturą historyczną pisaną w językach mniej dostępnych, Zarząd Główny powołał Komisję pod przewodnictwem Dyr. J. Siemieńskiego, złożoną z pp. prof. Dąbrowskiego, Haleckiego, Handelsmana, Kętrzyńskiego, Modelskiego, Semkowicza i Tyszkowskiego. Komisja odbyła 15 grudnia 1934 r. posiedzenie, na którem postanowiła przystąpić do prac przygotowawczych przez dokonanie selekcji materjału za lata 1926 do 1932 w postaci streszczeń, które potem ukażą się jako samodzielny zeszyt wydawnictwa międzynarodowego. Prace Komisji są w toku.

Komisja Dydaktyczna.

Prezydjum Komisji: przewodniczący Prof. Dr. J. Dąbrowski (Kraków), sekretarka Dr. H. Mrozowska (Warszawa), redaktor „Wiadomości Historyczno Dydaktycznych“ Doc. Dr. K. Tyszkowski (Lwów). Członkowie: Dr. W. Knapowska (Poznań), Doc. Dr. W. Moszczeńska (Warszawa), Doc. Dr. K. Piwarski (Kraków). Delegaci Zarządu Głównego: Prof. Dr. F. Bujak (Lwów), Prof. Dr. J. Dąbrowski (Kraków), Doc. Dr. K. Tyszkowski (Lwów), Prof. T. Urbański (w zastępstwie) — (Lwów).

Komisja odbyła posiedzenie plenarne dnia 29 maja 1934 r., na którem nastąpiło ukonstytuowanie prezydjum, przyjęcie re-

gulaminu Komisji, ułożenie planu pracy na rok bieżący, oraz omówienie spraw redakcyjnych Wiadomości.

Konferencja Prezydjum Komisji miała miejsce dnia 3 listopada 1934 r. w Warszawie. Ustalono na niem wytyczne dla redaktora Wiadomości, omawiano program VIII sekcji Zjazdu Historyków w Wilnie 1935 r. oprócz spraw bieżących.

Działalność Komisji Dydaktycznej P. T. H. w roku sprawozdawczym koncentrowała się około następujących zagadnień: 1) Podtrzymywanie kontaktu pomiędzy poszczególnemi Sekcjami Dydaktycznemi dla uzgodnienia lub ożywienia ich działalności. W tym celu członkowie prezydjum odbyli szereg konferencyj indywidualnych lub grupowych w Brześciu n/B., w Katowicach, w Kielcach, Krakowie, Lublinie, Lwowie, Poznaniu i Warszawie. W myśl uchwał powziętych na konferencjach 29 maja i 3 listopada 1934 r. Komisja Dydaktyczna starała się pobudzić działalność w Sekcjach w związku z wprowadzeniem regjonalizmu do nauczania historji oraz wywołać zainteresowanie dla postulatów programowych nauczania historji w liceach.

Pozatem delegaci Komisji Dydaktycznej w osobach prof. J. Dąbrowskiego i Dra M. H. Serejskiego brali udział w II-ej Konferencji Międzynarodowej dla spraw nauczania historji, która odbyła się w dniach 9—11 czerwca 1934 r. w Bazylei. Szczegółowe sprawozdanie zamieścił Dr. Serejski w Wiadomościach R. II, str. 158.

VI. Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Wilnie 8—11 września 1935 r.

Przygotowania do Zjazdu rozpoczęte w czasie poprzedniego jeszcze roku szły normalnym krokiem naprzód i posunęły się znacznie naprzód. Zarząd Główny powierzył Dr. Kazimierzowi Tyszkowskiemu stanowisko Sekretarza Generalnego Stałej Delegacji i Zjazdu, a Redaktora wydawnictw Dr. Feliksowi Pohoreckiemu. Powołano pozatem kierowników prac przygotowawczych dla poszczególnych Sekcyj, a mianowicie Sekcja I — prof. Kolankowski, Sekcja II — prof. Ehrenkreutz, Sekcja III — prof. Bujak, Sekcja V — Major Laskowski, Sekcja VI — prof. Semkowicz, Sekcja VII — prof. Piotrowicz, Sekcja VIII — prof. Dąbrowski. Wkładka Zjazdowa została ustalona na zł. 25.— z drukami, zł. 15.— bez otrzymania publikacyj, osoby towarzyszący i hospitanci zł. 5.—. Do Stałej Delegacji kooptowano na posiedzeniu Zarządu Głównego dnia 16 grudnia 1934 prof. Kolankowskiego, Kościałkowskiego, Łowmiańskiego, Tokarza i Zajączkowskiego. Następnie w wykonaniu uchwał rozesłano odezwę zapraszającą na Zjazd do historyków i miłośników podpisaną przez Stałą Delegację i przedstawicieli nauki historycznej. Ministerstwo komunikacji przyznało ulgi w przejazdach kolejowych dla uczestników Zjazdu a Ministerstwo Wyznań Rel.

i Oświecenia Publicznego zapewniło nauczycielstwu szkół publicznych urlopy dla umożliwienia im wzięcia udziału w Zjeździe. Wydział Nauki udzielił subwencji na koszta Zjazdu w wysokości 15.000 zł., z czego 8.000 wpłynęło do kasy Towarzystwa. Referaty napływają, w tej chwili w tece redakcyjnej Pamiętnika Zjazdu znajduje się 21 referatów, które oddano już do druku, Dalsze referaty napłyną w ciągu czerwca, tak że w lipcu Pamiętnik będzie gotów i znajdzie się przed Zjazdem w rękach członków.

Oddział Wileński Towarzystwa zorganizował prace przygotowawcze na terenie Wilna. W skład Komitetu Gospodarczego wchodzi Zarząd Oddziału oraz pp. T. Bujnicki i Dr. St. Lorentz. Wydział wykonawczy stanowią prof. Zajączkowski jako przewodniczący, a prof. Łowmiański i Dr. Wysłouch jako członkowie. W projekcie oprócz uroczystości w czasie samego Zjazdu są wycieczki w okolice Wilna oraz ewentualnie odbycie osobnego posiedzenia w Grodnie na zakończenie Zjazdu.

Zarządy Oddziałów.

1. Oddział w Brześciu n/Bugiem: prezes A. W. Tatomir; wiceprezesi: Marja Kolendowa, ks. Stanisław Hałko, Antoni Małek; sekretarz: Baruch Landau; skarbnik: Franciszek Guściora; członkowie: Stanisław Badowski, Michał Goławski, Janina Urbańska, Chaim Welger. Komisja Rewizyjna: Jan Cichoń, Stanisław Pazdalski, A. Tilleman.

Sekcja Dydaktyczna: przewodniczący ks. Stanisław Hałko; członkami zaś Zarządu Sekcji są kierownicy 4 podsekcji dydaktycznych (Brześć n/Bugiem, Białystok, Łomża i Pińsk).

2. Oddział Śląski w Katowicach: Prezes Tadeusz Kupczyński, wiceprezes Franciszek Popiołek, sekretarz Władysław Dzięgiel, zastępca sekretarza Stanisław Kozaczka, skarbnik Ludwik Musioł.

3. Oddział w Kielcach: prezes Henryk Kuc, wiceprezes Jan Pazdur, sekretarz Leon Feliks Gliksman.

Sekcja Dydaktyczna: Zarząd nieustalony dotychczas.

4. Oddział w Krakowie: prezes Stanisław Kutrzeba, wiceprezesi: Władysław Konopczyński, Władysław Semkowicz, sekretarz Józef Feldman, skarbnik Karol Piotrowicz, członkowie Jan Dąbrowski, Kazimierz Dobrowolski, Stanisław Kot, Marjan Kukiel, Kazimierz Lepszy, Sylwjusz Mikucki, Kazimierz Piwarski, Adam Vetulani. Komisja Rewizyjna Wacław Anczyc, Józef Burmistrz, Józef Muczkowski.

a) Sekcja Krytyczna: przewodniczący Władysław Konopczyński.

b) Sekcja Historji Najnowszej: przewodniczący Stanisław Kutrzeba.

c) Sekcja Dydaktyczna: przewodniczący Edmund Długopolski, członkowie Wanda Bobkowska, Władysław Bogatyński, Władysław Czapliński, Jan Dąbrowski, Adam Kłodziński, Kazimierz Piwarski, Adam Strzelecki.

5. Oddział w Lublinie: prezes Leon Białkowski, wiceprezes Jan Kamiński, sekretarz Jan Dobrzański, skarbnik Bolesław Grużewski, członkowie Tadeusz Moniewski, Mieczysław Popławski, ks. Marjusz Skibniewski, Stefan Wojciechowski. Komisja Rewizyjna Ludwik Kamykowski, Aleksander Kossowski.

Sekcja Dydaktyczna: Piotr Nester, Władysław Godziszewski, Władysława Treutzowa, Janina Obarska.

6. Oddział we Lwowie: prezes Stanisław Zakrzewski, wiceprezesi ks. Józef Umiński, Stanisław Łempicki, sekretarz Kazimierz Lewicki, skarbnik Bronisław Włodarski, członkowie Aleksander Czołowski, Mieczysław Gębarowicz, Stanisław Hoszowski, Karol Koranyi, Zofja Krzemicka, Ewa Maleczyńska, zastępcy Józef Skrzypek, Henryk Wereszycki, Zygmunt Zborucki. Komisja Rewizyjna: Marceli Szarota, Alojzy Wańczura, Zygmunt Zygmuntowicz.

Sekcja Dydaktyczna: przewodnicząca Ewa Maleczyńska, wiceprzewodniczący Stefan Balicki, sekretarz Walenty Artur Wagner, członkowie Stanisław Hoszowski, Marja Jarosiewiczówna, Antoni Knot, Roman Koestlich, Marja Kruczkiewiczówna, Marjan Tyrowicz, Kazimierz Tyszkowski, Tadeusz Urbański.

Redakcja Ziemi Czerwieńskiej: Kazimierz Hartleb i Kazimierz Tyszkowski.

7. Oddział w Łodzi: prezes Zygmunt Lorentz, wiceprezes Jadwiga Krasicka, sekretarz Tadeusz Landecki, skarbnik Helena Zaborowska, członkowie Zygmunt Hajkowski, Juljusz Jurczyński, Wacław Szczygielski, Cecylja Swiderkówna, Ludwik Waszkiewicz. Komisja Rewizyjna: Józef Adamowicz, Jan Holcgreber, Józef Olszyna-Wilczyński.

Sekcja Dydaktyczna: przewodnicząca Jadwiga Krasicka, sekretarz Tadeusz Landecki.

Komisja Bibljograficzna: przewodnicząca Gryzelda Missalowa.

8. Oddział w Poznaniu: prezes Kazimierz Tymieniecki, wiceprezes Jarosław Opatrny, sekretarz Leon Koczy, skarbnik Janusz Staszewski, członkowie Kazimierz Chodynicki, Bronisław Dembiński, Kazimierz Kaczmarczyk, Wisława Knapowska, Zygmunt Wojciechowski, Adam Skałkowski. Komisja Rewizyjna: Marjan Z. Jedlicki, Andrzej Wojtkowski.

Sekcja Dydaktyczna: przewodniczący Jarosław Opatrny, sekretarz Roch Morcinek, członkowie Wisława Knapowska, Józef Widajewicz, Piotr Żukowski.

9. Oddział w Przemyślu: sprawozdania nie nadesłano.

10. O d d z i a ł w T a r n o p o l u: sprawozdania nie nadesłano.

11. O d d z i a ł w W i l n i e: prezes Stefan Ehrenkreutz, wiceprezes Stanisław Zajączkowski, sekretarz Henryk Łowmiański, skarbnik Stefan Rosiak, członkowie Jan Adamus, Stanisław Kościałkowski, Ryszard Mienicki, Bolesław Wilamowski, Seweryn Wysłouch, ks. Michał żełudziewicz. Komisja Rewizyjna: Wacław Gizbert-Studnicki, Michał Ambros, ks. Edmund Nowak.

12. T o w a r z y s t w o M i ł o ś n i k ó w H i s t o r j i (Oddział P. T. H., Warszawa): prezes Stanisław Kętrzyński, wiceprezes Wincenty Łopaciński, sekretarz Tadeusz Wałek-Czernecki, zastępca Stanisław Arnold, skarbnik Zygmunt Usarek, członkowie Aleksy Bachulski, Edmund Bursche, Stefan Czarnowski, Otton Laskowski, Marceli Handelsman, jako redaktor „Przeglądu Historycznego", Wanda Moszczeńska jako przewodnicząca Sekcji Dydaktycznej, Wacław Tokarz jako przewodniczący Sekcji Historji Warszawy i Mazowsza, Janusz Woliński jako przewodniczący Sekcji Studjów Historyczno-Krytycznych, Natalja Gąsiorowska jako przewodnicząca Sekcji Historji Społecznej i Gospodarczej, Witold Suchodolski jako przewodniczący Sekcji Archiwalnej, Oskar Halecki jako przewodniczący Sekcji Europy Wschodniej. Komisja Rewizyjna: Kazimierz Stefański, ks. Władysław Osiński i Jakób Glass.

S e k c j a O g ó l n o - n a u k o w a: przewodniczący Stanisław Kętrzyński, sekretarz Aleksy Bachulski.

S e k c j a A r c h i w a l n a: przewodniczący Witold Suchodolski, wiceprzewodniczący Kazimierz Konarski, sekretarz Tadeusz Manteuffel.

S e k c j a H i s t o r j i W a r s z a w y i M a z o w s z a: przewodniczący Wacław Tokarz, sekretarz Adam Moraczewski.

S e k c j a S t u d j ó w H i s t o r y c z n o - K r y t y c z n y c h: przewodniczący Janusz Woliński, wiceprzewodnicząca Jadwiga Karwasińska, sekretarz Janusz Pajewski.

S e k c j a H i s t o r j i E u r o p y W s c h o d n i e j: przewodniczący Oskar Halecki, sekretarz Władysław Tomkiewicz i Janusz Pajewski.

S e k c j a H i s t o r j i S p o ł e c z n e j i G o s p o d a r c z e j: przewodnicząca Natalja Gąsiorowska-Grabowska, wiceprzewodniczący Stanisław Arnold, Stefan Czarnowski, sekretarze Zania Kormanowa, Nina Assorodobraj, Eugenjusz Boss.

S e k c j a D y d a k t y c z n a: przewodnicząca Wanda Moszczeńska, sekretarka Stefanja Koelichenówna, członkowie Julja Chełmińska, Władysława Martynowiczówna, Halina Mrozowska, Henryk Marjan Serejski, Janina Schönbrennerówna, Jadwiga Zanowa.

Sprawozdanie z działalności naukowej Oddziałów za 1934/35 rok.

1. Oddział P. T. H. w Brześciu n/Bugiem. Praca Oddziału szła po linji nakreślonej w zeszłym roku sprawozdawczym. Największy nacisk położono na pracę dydaktyczną. W dziedzinie pracy regjonalnej przystąpiono do częściowego zużytkowania zebranego materjału w zakresie historji regjonalnej. W przygotowaniu do druku znajduje się praca o powstaniu styczniowem na Polesiu. W roku sprawozdawczym rozszerzono działalność na okręg łomżyński. Oddział brzeski obejmował więc cztery ośrodki: 1. brzeski z siedzibą w Brześciu n/B., obejmujący: Brześć, Prużanę, Kobryń, Drohiczyn, 2. białostocki z siedzibą w Białymstoku, obejmujący: Białystok, Bielsk Podlaski i Różanystok, 3. piński z siedzibą w Pińsku, obejmujący: Pińsk i Łuniniec, 4. łomżyński z siedzibą w Łomży, obejmujący: Łomżę, Grajewo, Ostrołękę i Ostrów Mazowiecką. Przy Oddziale brzeskim istnieją trzy sekcje: a) ogólna, b) dydaktyczna i c) regjonalna. W każdym ośrodku istnieją podsekcje dydaktyczne i regjonalne. Ośrodek białostocki opracowuje teksty do dziejów miasta Białegostoku. Pozatem pracują ośrodki nadal nad zbieraniem materjału celem zużytkowania go do nauczania historji regjonalnej w nowem gimnazjum. Oddział zorganizował Okręgowy Komitet Redakcji Polskiego Słownika Biograficznego, który pozostaje w ścisłym kontakcie z Redakcją Główną w Krakowie i dostarcza jej materjałów z tutejszego terenu.

Sekcja Dydaktyczna Oddziału P. T. H. w Brześciu n/Bugiem obejmuje 4 ośrodki (Brześć n/B., Białystok, Łomża i Pińsk). Przewodniczącym Sekcji jest ks. dyr. dr. Stanisław Hałko. W pracach Sekcji uwzględnia się przedewszystkiem sprawy, związane z realizacją programu historji w nowem gimnazjum, a więc na sprawę podręczników oraz metod nauczania. Lekcje pokazowe, oparte na różnych podręcznikach i różnych metodach nauczania, były tematem dyskusji na zebraniach poszczególnych ośrodków. W ośrodku brzeskim odbyło się zebranie Sekcji przy udziale instr. Dr. H. Mrozowskiej; przy pomocy władz szkolnych zorganizowano konferencję metodyczną nauczycieli historji okręgu brzeskiego w Białymstoku w dn. 27—28 XI 1934 r. Sekcja rozpoczęła też prace wstępne, związane z zagadnieniami programu historji w przyszłym liceum oraz interesowała się sprawami regjonalizmu.

2. Oddział Śląski P. T. H. w Katowicach. Z powodu zdekompletowania Zarządu Oddziału wskutek wypadków śmierci względnie zmian personalnych w szkolnictwie Oddział w czasie do 28 I 1935 r. przechodził okres stagnacji. Działalność swoją Oddział wznowił z dn. 29 I 1935 r. i w czasie do dn. 31 III 1935 r. t. j. do końca roku sprawozdawczego odbył 3 zebrania. Dn. 29 I 1935 r. na pierwszem zebraniu przeprowadzono reorga-

nizację Oddziału i nakreślono plan pracy Oddziału na szereg najbliższych miesięcy.

Dn. 26 II 1935 r. zebranie poświęcone zostało omówieniu dzieła „Historja Śląska od najdawniejszych czasów do r. 1400“ T. I. Kraków 1933. Referował Dr. Karol Piotrowicz. Dn. 26 III 1935 — referenci pp.: L. Musioł, Fr. Popiołek, Dr. Michał Antonów, Jacek Koraszewski — omówili materjał archiwalny na Śląsku.

Sekcja Dydaktyczna. W sprawie rozwoju pracy dydaktycznej toczą się pertraktacje z „Ogniskiem metodycznem nauczania historji“.

3. Oddział P. T. H. w Kielcach. Zarząd Oddziału zorganizował 4 posiedzenia naukowe, na których wygłoszono następujące odczyty: 23 IV 1934 Henryk Czarnecki „Zabytki historyczne w Kielcach“. Dyskusja. 9 X 1934 Dr. Niedzielska — „Historja klasztoru świętokrzyskiego“. 7 XII 1934. Zebranie dla szerszej publiczności w sali województwa ku uczczeniu 20-lecia wkroczenia Legjonów do Kielc. Zebranie zagaił p. dyr. Kuc, a referaty wygłosili: J. Pazdur — „Przygotowanie ruchu niepodległościowego w Kielcach“, P. Nytko — „Akcja na Kielce“, dyr. Massalski — „Pobyt Legjonów w Kielcach“. 8 III 1935 S. Borkiewicz — „O Karczówce“. Dyskusja. Na zebraniu tem postanowiono też zorganizować przy Oddziale P. T. H. w Kielcach regjonalną bibljotekę historyczną.

Sekcja Dydaktyczna odbyła 3 zebrania. 14 IX 1934 — J. Pazdur — „Organizacja planu nauczania historji w klasie II-ej gimnazjum nowego typu“. 26 X 1934 L. Feliks-Gliksman — „Doświadczenia z zakresu nauczania historji w kl. I-ej nowego typu w roku ubiegłym“. 14 XI 1934 J. Pazdur „Podręczniki do historji na kl. II-gą nowego typu“. Poza tem Sekcja dała inicjatywę do pracy nad przygotowaniem podręczników do historji regjonalnej ziemi Kieleckiej. Narazie jest w przygotowaniu część I-sza tego podręcznika, obejmująca materjał z dziejów ziemi Kieleckiej, przeznaczony na kl. II-gą nowego typu.

4. Oddział P. T. H. w Krakowie. Działalność Oddziału polegała, podobnie jak w latach poprzednich, przedewszystkiem na urządzaniu posiedzeń naukowych. Ogółem odbyło się posiedzeń 22, zarówno plenum Oddziału, jak poszczególnych sekcyj, których istnieje przy Oddziale 3. Plenum Oddziału odbyło następujące 9 posiedzeń: 28 IV 1934 Dyr. Fryderyk Papée: Polityka Jana Olbrachta wobec Prus Królewskich. — 12 V 1934. Adam Kłodziński: Historja i socjologja. — 9 VI 1934. Dr. Edward Stamm: Z dziejów miar polskich. — 13 X 1934. Prof. Władysław Konopczyński: Pamiętnikarze Konfederacji barskiej. 24 XI 1934. Dr. Zygmunt Lasocki: Skrzetuski w świetle rze-

wistości historycznej. — 13 XII 1934. Prof. Roman Grodecki: Powstanie polskiej świadomości narodowej na przełomie XIII i XIV wieku. — 26 I 1935. Mgr. Eugenjusz Latacz: Geneza wojny polsko-kozackiej w 1651 r. — 23 II 1935. Dr. Władysław Czapliński: Czarniecki w Danji w roku 1658—59. — 16 III 1935. Prof. Adam Vetulani: Przenikanie powszechnego prawa kościelnego do Polski w ciągu XIII w.

Sekcja Krytyczna odbyła następujące 5 posiedzeń: 20 X 1934. Dr. Mieczysław Niwiński: Nowsze prace z dziedziny urbanistyki polskiej. (Ocena książek J. Ptaśnika i M. Patkaniowskiego). — 17 X 1934. Doc. J. Feldman: Nowsze kierunki badań nad Wielką Rewolucją. — 12 I 1935. Prof. Władysław Konopczyński: Krytyczny rozbiór monografji „Kraków i ziemia krakowska" Grodeckiego, Lepszego i Feldmana. — 19 II 1935. Prof. Władysław Semkowicz: Uwagi o początkach polskiego dokumentu (z powodu dzieła Stanisł. Kętrzyńskiego). — 23 III 1935. Dr. Krystyna Pieradzka: Nowe studjum o Jadwidze jako królowej i świętej. (Z powodu pracy W. Maciejewskiej).

Sekcja Historji Najnowszej odbyła 6 posiedzeń publicznych poświęconych przedstawieniu Wielkiej Wojny 1914—1918. 25 XI 1934. Doc. Józef Feldman: Geneza, 2 XII 1934. Gen. Marjan Kukiel: Wybuch, 9 XII 1934. Rekt. Adam Krzyżanowski: Gospodarcze tło wojny, 17 I 1935. Prof. J. Dąbrowski: Rozwój obozów walczących w czasie wojny, 24 I 1935. Rektor Stanisław Kutrzeba: Sprawa polska w polityce mocarstw; 10 II 1935. Pułk. Dypl. Tadeusz Różycki: Strategiczne założenie Wielkiej Wojny.

Sekcja Dydaktyczna odbyła następujące 2 posiedzenia: 14 IV 1934. Prof. Ludwik Piotrowicz i prof. Adam Kłodziński: Ocena naukowa i dydaktyczna podręczników na kl. I gimn. — 6 X 1934. Prof. Stanisław Piwko: Problem regjonalny w nauczaniu historji w Krakowie.

5. Oddział P. T. H. w Lublinie odbył trzy posiedzenia naukowe, na których zostały wygłoszone następujące referaty: 11 V 1934. Ks. dr. M. Skibniewski: Siódmy indyjsko-orjentalny kongres naukowy w Borodah. — 22 II 1934. Dr. Jan Kamiński: Z przeszłości Jugosławji. — 13 III 1935. Dr. Jan Dobrzański: Ruch naukowy na Wołyniu w I-szej połowie XIX wieku.

Sekcja Dydaktyczna zorganizowała 2 posiedzenia z następującymi referatami: 29 X 1934. Dr. Jan Dobrzański: Regjonalizm lubelski w nauczaniu historji w kl. II-ej gimnazjum. Piotr Nester: Lokacja miasta Lublina. Lekcja pokazowa w kl. II-ej gimnazjum.

6. Oddział P. T. H. we Lwowie odbył 13 posiedzeń naukowych ze średnią frekwencją 40 osób. Na posiedzeniach

wygłoszono następujące odczyty: 19 V 1934. Dr. F. Pohorecki: — „Zbiór żegoty-Onacewicza i trzy dyplomy karolińskie“. 2 VII 1934. Dr. K. Maleczyński „Nowe dzieło prof. St. Kętrzyńskiego“. 28 IX 1934. Prof. St. Zakrzewski: — O potrzebie założenia czasopisma historycznego poświęconego połud.-wschodn. ziemiom R. P. 12 X 1934. Dr. K. Lewicki: — Prof. Chodynickiego: Kościół prawosławny a Rzeczpospolita Polska. 26 X 1934. Prof. St. Zakrzewski: — Zagajenie dyskusji nad książką: „Deutschland und Polen“ 7 XII 1934. Dr. Ł. Charewiczowa: — „Najnowsza literatura o królowej Jadwidze“. 21 XII 1934. Dr. K. Tyszkowski:— „Geneza wojny światowej w literaturze naukowej francuskiej“. 11 I 1935. Ks. prof. J. Umiński: Najnowsza literatura o historji zakonów w Polsce. — 28 I 1935. Prof. St. Zakrzewski: Terytorjum Ziemi Czerwieńskiej w najdawniejszych źródłach. — 15 II 1935. Prof. St. Łempicki: Geneza i dzieje dynastycznego mitu o Warneńczyku. — 22 II 1935. Dr. K. Zakrzewski: Rozwój studjów bizantyńskich w nowoczesnej nauce. — Dr. K. Koranyi: Badania historyczno-prawne w Europie Zachodniej w ostatniem pięcioleciu. — 29 III 1935. Prof. K. Hartleb: Jagiellonowie w dziejach kultury narodowej (wybrane problemy).

Zarząd Oddziału rozszerzył w ubiegłym roku działalność uchwalając zorganizowanie własnego wydawnictwa poświęconego południowo-wschodnim ziemiom Rzeczypospolitej. Zarząd zastanawiał się czas dłuższy, na paru posiedzeniach z kolei, zarówno własnych, jak na pełnem posiedzeniu członków Oddziału, czy się decydują na wydawnictwa choćby w luźnej formie, czy na wydawanie monografji, czy też na czasopismo.

Ostatecznie zadecydowano wydawanie własnego czasopisma p. t. „Ziemia Czerwieńska“, pomyślanego jako pismo półroczne. Redakcję pisma powierzono pp. Prof. K. Hartlebowi i Kustoszowi K. Tyszkowskiemu. Pierwszy zeszyt „Ziemi Czerwieńskiej“ został już rozesłany członkom Oddziału, drugi zeszyt ukaże się z końcem października b. r.

Wydanie tego czasopisma stało się możliwem dzięki blisko trzechletniemu gromadzeniu środków finansowych.

Zarząd Oddziału z wdzięcznością zapisuje na tem miejscu pomoc uzyskaną ze strony Miejskiej Kasy Oszczędności we Lwowie (dwa tysiące zł. — w ciągu dwóch lat), a także Gal. Kasy Oszczędności 500 zł.

Sekcja dydaktyczna. W okresie realizacji nowego programu przypadło Sekcji Dydaktycznej w udziale ważne zadanie, zwłaszcza wobec nieistnienia we Lwowie t. zw. Ogniska metodycznego historji, rolę którego włożyło Kuratorjum w r. bieżącym oficjalnie na barki Sekcji. W bieżącym roku sprawozdawczym Sekcja odbyła sześć zebrań; trzy z nich poświę-

cono ściśle praktycznym, aktualnym dla nauczycieli zagadnieniom (omówienie wyników pracy w klasie I i II — na podstawie lekcji i referatu E. Maleczyńskiej, omówienie nauczania historji lokalnej Lwowa w ramach programu kl. II — na podstawie referatu dr. M. Jarosiewicz). Wobec braku niejednokrotnie naukowego przygotowania nauczycielstwa do realizowania nowych programów, postanowiono nieść pomoc kolegom i w tym kierunku, organizując na początek serję odczytów z historji gospodarczej, jako dziedziny sprawiającej największe trudności. Z serji tej odbyły się dotąd: odczyt prof. Fr. Bujaka: Życie gospodarcze Polski w czasach Kazimierza Wielkiego oraz odczyt doc. dr. St. Inglota: Życie gospodarcze Polski XVI w. Tematy odpowiadały ściśle zagadnieniom, objętym przez program kl. II gimn. Dalsze odczyty w przygotowaniu. Jedno wreszcie posiedzenie poświęcono dyskusji nad sprawą programu historji w przyszłem liceum.

Poza posiedzeniami Sekcja rozwinęła dwukrotnie akcję ankietową, obejmując nią obszar nietylko Lwowa, ale i całego okręgu Kuratorjum Lwowskiego. Pierwsza ankieta rozesłana do wszystkich szkół Kuratorjum jeszcze w czerwcu ubiegłego roku dotyczyła stanu bibljotek szkolnych w zakresie historji, oraz innych pomocy do jej nauczania. Wyniki tej ankiety, odsłaniające rozpaczliwy niejednokrotnie pod tym względem stan rzeczy, przedłożono Kuratorjum. Drugą ankietę rozesłano w marcu b. r. niektórym nauczycielom lwowskim i poza lwowskim; dotyczyła ona doboru lektur historycznych na kl. II gimn. a bogate jej wyniki będą przedmiotem dyskusji na najbliższem posiedzeniu Sekcji.

7. Oddział P. T. H. w Łodzi w swej działalności uwzględniał następujące kierunki pracy: działalność naukowa, działalność dydaktyczna, wydawnicza i popularyzatorska.

a) Działalność naukowa Oddziału przejawiała się przedewszystkiem w organizowaniu posiedzeń naukowych, których odbyło się 4, z następującemi referatami:

8 V 1934 r. Michał Rawita-Witanowski: Piotrków — miejscem sejmów ogólnopolskich. — 6 XII 1934 r. Zdzisław Żmigryder-Konopka: Czynnik wojskowy w strukturze starożytnego Rzymu. — 13 XII 1934 r. Eugenjusz Oskar Kossman: Dawna topografja Łodzi w świetle źródeł. — 30 I 1935 r. zebranie dyskusyjne z referatem informacyjnym Zygmunta Lorentza p. t. Działalność Polskiego Towarzystwa Historycznego w 1934 r.

b) Komisja Bibljograficzna w składzie: J. Krasicka, G. Missalowa, C. Świderkówna, kontynuowała w dalszym ciągu prace nad bibljografją opracowań i źródeł do dziejów ziem województwa łódzkiego.

c) Sprawy archiwalne: Zarząd Oddziału uważając, że sprawa uporządkowania materjałów archiwalnych w województwie łódzkiem wymaga szczególniej opieki, czynił w tym kierunku stałe zabiegi, których wyrazem jest przygotowywane wydawnictwo i kurs archiwalny dla urzędników państwowych i samorządowych. W przekonaniu, że wzorem dla urzędów archiwalnych województwa łódzkiego powinno być Archiwum Akt Dawnych m. Łodzi, Zarząd dążył do uzdrowienia panujących w nim stosunków; zmiana na stanowisku kierownika wymienionej instytucji otwiera pomyślne w tym względzie widoki.

d) Komitet Obywatelski ratowania Kolegjaty w Tumie pod Łęczycą, powstały z inicjatywy Zarządu Oddziału Łódzkiego P. T. H. i przy udziale jego członków, postanowił na nasz wniosek wydać monografję Tumu i zawarł w tej sprawie umowę z dr. M. Walickim w Warszawie.

e) Wychodząc z założenia, że dla planowego studjum regjonalnego niezbędna jest podstawa antropogeograficzna, Zarząd Oddziału zainicjował i poparł badania w tym kierunku. W tym celu został przez Urząd Wojewódzki oraz Izby Gospodarcze powołany do życia Komitet, który powierzył powyższą pracę dr. Janowi Dylikowi.

f) Działalność dydaktyczna. Sekcja Dydaktyczna Oddziału liczy 27 osób.

Zebrania odczytowe członków Sekcji: 9 V 1934 r. C. Świderkówna: Uwagi nauczyciela historji o kl. I gimnazjalnej — 8 XI 1934 T. Landecki: Podręczniki do nauki historji w kl. II nowego gimn. 28 III 1935 Z. Żmigryder-Konopka: Niektóre zagadnienia z historji starożytnej w nauczaniu szkolnem.

Konferencje dydaktyczne:

9 V 1934 zorganizowano w porozumieniu z władzami szkolnemi konferencję metodyczną, poświęconą wynikom nauczania historji w kl. I nowego typu. Na program konferencji złożyły się trzy lekcje pokazowe pp. J. Kulaka (gimn. państw. męskie im. Prez. Narutowicza), L. Raca (gimn. Al. Zimowskiego) i J. Krasickiej (gimn. H. Miklaszewskiej), odczyt p. C. Świderkówny (p. w.) oraz dyskusja. W konferencji wzięli udział: reprezentant Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warsz. p. J. Szymanowski oraz instruktorka historji p. dr. H. Mrozowska. Sekcja brała udział w zorganizowanych przez Koło Łódzkie Stow. Dyrektorów Polskich Szkół Prywatnych konferencjach, poświęconych zagadnieniu regjonalizmu w nauczaniu. Na posiedzeniu w dniu 22 XI 1934 roku wygłosili członkowie Sekcji następujące referaty: Z. Lorentz: Istota regjonalizmu, J. Krasicka: Zagadnienie regjonalizmu w nowych programach, G. Missalowa: Przegląd wydawnictw historycznych, dotyczących regjonu łódzkiego.

g) D z i a ł a l n o ś ć p o p u l a r y z a t o r s k a.

Zarząd Oddziału na życzenie Komitetu ratowania Kolegjaty w Tumie, wydelegował pp. Z. Hajkowskiego, J. Krasicką, A. Krzywcównę, Z. Lorentza i J. Sautera do współpracy, która znalazła wyraz w wygłoszeniu prelekcyj w Polskiem Towarzystwie Krajoznawczem oraz w spełnieniu roli przewodników dla masowych wycieczek Łodzian do Łęczycy i Tumu (2000 osób), które odbyły się iatem i jesienią 1934 roku.

Zarząd współdziałał z K o m i t e t e m b u d o w y p o m n i k a p o w s t a ń c ó w p o l e g ł y c h p o d D o b r ą. P. L. Waszkiewicz przygotował popularną, ilustrowaną publikację, dotyczącą bojów pod Dobrą (1863 r.), a w dniu poświęcenia pomnika 23 września 1935 r. wygłosił przemówienie wobec przybyłych na uroczystość łodzian (1000 osób) zgierzan (500 osób) i włościan z Dobrej i sąsiednich wsi (3000 osób). Ponadto ogłoszone zostały w prasie łódzkiej artykuły okolicznościowe pp. Landeckiego i Waszkiewicza.

8. O d d z i a ł P. T. H. w P o z n a n i u. Wzorem lat poprzednich skupiał Oddział Poznański działalność swoją wyłącznie na pracy naukowej, poświęcając jej, z wyjątkiem jednego, wszystkie swe posiedzenia. Posiedzeń takich odbyło się 15, a więc więcej, niż w ubiegłe lata, co pochodzi stąd, że rok sprawozdawczy jest nieco dłuższy. Wygłoszono na posiedzeniach następujące referaty: 31 I 1934. Prof. Z. W o j c i e c h o w s k i: Pomorze a idea Polski piastowskiej. — 7 II 1934. Dr. J. W i l l a u m e: Konferencja narodu polskiego w roku 1836. — 21 II 1934. Prof. K. C h o d y n i c k i: Książę Konstanty Ostrogski, a unja brzeska. — 7 III 1934. Dr. S t. B o d n i a k: Młodość Marcina Kromera. — 2 V 1934. Doc. K. G ó r s k i: Mistyka i mistycy na zachodzie i w Polsce. — 16 V 1934. Dr. J. S t a s z e w s k i: Działalność partji gen. Taczanowskiego w wojew. kaliskiem w roku 1863. — 6 VI 1934. Dyr. A. W o j t k o w s k i: Edward Raczyński jako historyk. — 21 VI 1934. Prof. K. T y m i e n i e c k i: Napływ Niemców na ziemie polskie i znaczenie prawa niemieckiego w wiekach średnich w Polsce. — 31 X 1934. Prof. Br. D e m b i ń s k i: Memorjały Lucchesiniego w sprawie polskiej. — 28 XI 1934. Dr. W. K n a p o w s k a: Wolne miasto Kraków w świetle korespondencji dypl. 1830—1836. — 5 XII 1934. Dr. J. S t a s z e w s k i: Kawalerja Księstwa Warszawskiego (Pułki Wielkopolskie). — 9 I 1935. Dr. J. K r a s o ń: Łabędź w herbach miast wielkopolskich. — 23 I 1935. Prof. A. M. S k a ł k o w s k i: Ocena książki W. Tokarza pt. Insurekcja Kościuszkowska w Warszawie 17 i 18 kwietnia 1794. — 6 II 1935. Dr. S t. B o d n i a k: Książę Albrecht Pruski i jego stosunek do Polski. — 20 II 1935. Doc. K. G ó r s k i: Z dziejów powstania pruskiego 1454 r.

Niektóre z prac referowane na posiedzeniach Oddziału już zostały ogłoszone, inne zostaną ogłoszone drukiem.

Z inicjatywy Oddziału, mianowicie na wniosek prof. Z. Wojciechowskiego postanowiono sprowadzić ze Lwowa rękopis pracy Tadeusza Wojciechowskiego p. t.: Słowiańszczyzna zachodnia i podjąć ewentualne starania o ogłoszenie drukiem tegoż rękopisu. Krok ten znalazł pomyślne załatwienie a dalsze starania w tym względzie przejęła Komisja Historyczna Pozn. Tow. Przyj. Nauk.

Z innych spraw, któremi się Oddział interesował bardzo żywo, była sprawa odpowiedzi na książkę „Deutschland und Polen".

Sekcja Dydaktyczna zorganizowała na swoich zebraniach następujące referaty: Hieronim Markowski: Ochrona grobów i kultu zmarłych w prawie rzymskiem. — Dr. Stanisław Dedio: Tivoli — z wrażeń i przeżyć włoskich (z przeźroczami). — Dr. Jarosław Wit Opatrny: Dotychczasowa praca Sekcji. — Dr. Wisława Knapowska: Program pracy Sekcji na rok 1935. M. i. uchwalono, aby z pośród zagadnień, mających być poruszanemi na VI Zjeździe Historyków Polskich w Wilnie, wysunięta była przez Poznański Oddział P. T. H. sprawa reformy studjów uniwersyteckich nauczycieli.

9. Oddział P. T. H. w Przemyślu sprawozdania z działalności naukowej w 1934/35 r. dotychczas nie nadesłał. Oddział nie urządza posiedzeń referatowych, a członkowie prowadzą prace w Archiwum miejskiem i przygotowują monografję powiatu przemyskiego jako pracę zbiorową pod red. dyr. J. Smółki, przewodniczącego Oddziału.

10. Oddział P. T. H. w Tarnopolu sprawozdania z działalności za r. 1934/35 dotychczas nie nadesłał.

11. Towarzystwo Miłośników Historji (Oddział P. T. H.) w Warszawie. Posiedzenia ogólne członków oraz sekcyj. Dnia 5 maja 1934 r. odbyło się Doroczne Walne Zgromadzenie członków T. M. H. z odczytem mjr. O. Laskowskiego: Bitwa pod Kircholmem. — Dnia 14 XII 1934 na zaproszenie Uniw. Warsz. zaproszono członków T. M. H. na uroczystą promocję na doktora honoris causa Bolesława Limanowskiego. — Dnia 30 stycznia 1935 w lokalu T-wa odbyło się uroczyste zebranie celem uczczenia 100-lecia urodzin Bol. Limanowskiego. Przemawiali: Dyr. W. Łopaciński, prof. W. Tokarz i prof. M. Handelsman.

W łonie T. M. H. istnieje siedem sekcyj, które w sumie zorganizowały 31 zebrań naukowych i 11 wycieczek (wycieczki urządzane były przez Sekcję Hist. Warsz. i Maz.). Przeciętna frekwencja na zebraniach wynosiła 25 osób. Praca w poszczególnych Sekcjach przedstawia się w sposób następujący:

Sekcja ogólno-naukowa zorganizowała 4 zebrania: 1 V 1934 odczyt dr. Janusza Wolińskiego: Król

Jan III a sprawa Ukrainy 1674—1675. — 17 V 1934 odczyt dr. Adama Lewaka: Generał M. G. la Fayette. — 17 IX 1934 odczyt dyr. M. Gumowskiego: Bolesław Chrobry w Czechach. — 15 XII 1934 zebranie zostało poświęcone pamięci Gen. J. Stachiewicza. Głos zabierali: Prof. dr. St. Kętrzyński — prezes T. M. H., mjr. dr. Lipiński, prof. dr. M. Handelsman, sen. prof. dr. St. Zakrzewski.

Sekcja archiwalna odbyła sześć zebrań: 25 IV 1934. G. Kaleński: Brakowanie akt. — 26 IV 1934. Dyr. W. Suchodolski: Przewodnik archiwalny (1772—1918). — 17 X 1934. Doc. dr. T. Manteuffel: Dzieje regestratury Okręgu Naukowego Warszawskiego i wypływające stąd wnioski w sprawie uporządkowania tego zespołu. — 5 XII 1934. Dyr. K. Konarski: Zespół archiwalny a regestratura — próba charakterystyki. — 27 II 1935. Dr. T. Manteuffel: Plan regestratury (wykaz akt) w urzędach administracji publicznej. — 29 III 1935. Dyr. J. Siemieński: Historja powszechna archiwów a Polska.

W okresie sprawozdawczym sekcja podjęła działalność wydawniczą, mając na celu dostarczenie szerszemu gronu pracowników broszur informacyjnych z zakresu służby regestraturalnej i archiwistyki nowożytnej. W dniu 6 IV 1934 r. odbyło się zebranie konstytucyjne Komisji Wydawniczej, która przyjęła tytuł Komisji Wydawniczej Kursów Archiwalnych. W skład Komisji weszli dyr. K. Konarski, jako przewodniczący, naczelnik W. Siewierski, jako wiceprzewodn. i dr. A. Moraczewski, jako sekretarz oraz członkowie: mjr. A. Englert, G. Kaleński, dr. T. Manteuffel, dr. R. Przelaskowski i insp. St. Stosyk. Dnia 14 listopada dokooptowano, jako członka Komisji mjr. Waligórę.

Komisja Wydawnicza w okresie sprawozdawczym wydała trzy broszury, a mianowicie: Gustaw Kaleński: Brakowanie akt, nakład 2.000 (dwa wydania). — Stefan Stosyk: Przepisy kancelaryjne dla urzędów administracji publ. w teorji i praktyce, nakład 2.000. — Tadeusz Manteuffel: Wykaz akt — wskazówki praktyczne, nakład 1.000. — Zakwalifikowano do druku czwartą broszurę: Ryszard Przelaskowski: Program prac wewnętrznych w archiwach nowożytnych.

Sekcja Historji Warszawy i Mazowsza odbyła 4 zebrania i 11 wycieczek. 22 IV 1934 p. Bogdan Gierquin: Architektura Katedry św. Jana, oraz p. Jabłoński: Historja Katedry. Po wygłoszeniu ref. odbyła się wycieczka do Katedry. — 13 V 1934 odbyła się wycieczka do królikarni w Henrykowie, oraz pałacyku i starej karczmy na Wierzbnie. Wycieczkę oprowadzali prof. W. Tokarz, Buraczewski i Mann. — 27 V 1934 odbyła się wycieczka do Muzeum Narodowego. Oprow. p. St. Gebethner. — 10 VI 1934 odbyła się wycieczka do Bielan. — 5 IX 1934 odbyła się wycieczka na Wolę dla zwiedzenia

kościółka wolskiego. — 23 IX 1934 wycieczka do Jabłonny celem zwiedzenia pałacu i zawartych w nim zbiorów. — 7 X 1934 wycieczka do Czerniakowa celem zwiedzenia tamtejszego kościoła. Oprow. T. Makowiecki. — 18 X 1934 prof. dr. Wł. Tatarkiewicz: Łazienki Stanisława Augusta. — 5 XI 1934 prof. Wł. Konopczyński: Warszawa za czasów Konfederacji Barskiej. — 18 XI 1934 wycieczka na Solec. Oprow. Bogdan Gierquin i G. Markowski. — 26 XI 1934 zebranie poświęcone dyskusji nad zadaniami historji średniowiecznej Warszawy. Dyskusję zagaił prof. St. Arnold. — 2 XII 1934 wycieczka do Pałacu Prymasowskiego (Min. Rol. i Reform Roln.). Wycieczkę oprow. prof. W. Tokarz. — 10 II 1935 wycieczka do Pałacu Kazimierzowskiego. Oprow. doc. T. Manteuffel i inż. Zachwatowicz. — 18 II 1935 W. Brumer: Teatr Bogusławskiego w Warszawie za czasów pruskich. — 24 II 1935 wycieczka do Pałacu Namiestnikowskiego. Oprow. prof. W. Tokarz i inż. K. Łapiński.

Sekcja studjów historyczno-krytycznych odbyła siedem zebrań: 23 V 1934 Dr. W. Maciejewska omówiła książkę H. Strzeleckiej: O królowej Jadwidze — szkice i przyczynki. — 13 VI 1934 dr. A. Stebelski: Organizacja administracyjna i gospodarcza Prus Południowych i Nowowschodnich 1793—1806. — 24 X 1934 dr. J. Karwasińska omówiła książkę Matschkego: Polen und die Berufung des Deutschen Ordens nach Preussen. — 31 X 1934 A. Dembińska: Sejmy egzekucyjne — piotrkowski 1562/3, warszawski 1563/4 w świetle relacji posłów gdańskich i korespondentów Albrechta Pruskiego. — 28 XI 1934 doc. J. Gajewski: Sprawa przymierza polsko-tureckiego za Zygmunta Augusta. — 12 XII 1934 prof. St. Kętrzyński: Zagadnienie dyskusji o Kwartalniku Historycznym. — 27 III 1935 dr. St. Herbst: Zagadnienie początku dziejów nowożytnych w świetle najnowszej literatury.

Sekcja Historji Europy Wschodniej, odbyła 4 zebrania: 2 VI 1934 uroczyste zebranie z okazji 500-lecia śmierci króla Władysława Jagiełły, z odczytem prof. L. Kolankowskiego: Król Władysław Jagiełło w historjografji polskiej. — 15 VI 1934 dr. S. Kuczyński: Siewierszczyzna pod rządami Litwy. — 15 XII 1934 prof. J. Bidlo z Pragi: Słowianie przed 500 laty. — 23 I 1935 doc. J. Pajewski: Turcja wobec elekcji Batorego.

Sekcja Historji Społecznej i Gospodarczej, została zorganizowana na posiedzeniu Sekcji Ogólno-naukowej w dniu 22 marca 1934 r. W roku sprawozdawczym odbyły się następujące posiedzenia Sekcji: 2 V 1934. W zagajeniu pierwszego posiedzenia Sekcji przewodnicząca motywowała powstanie odrębnej Sekcji Historji Społecznej i Gospodarczej T. M. H. możliwością i potrzebą wyeliminowania specjalnego działu z ca-

łokształtu nauk ekonomicznych i historycznych, możliwością wynikającą z istnienia w kilku wyższych zakładach naukowych warszawskich warsztatów pracy, uruchomionych w danej dziedzinie w postaci wykładów, seminarjów, bibljotek, potrzebą — wobec pracy zaledwie zapoczątkowanej w zakresie młodej dyscypliny naukowej, usiłowań, wymagających skupienia wszystkich pracowników starszej i zwłaszcza młodszej generacji. Nakreślając wytyczne pracy przyszłej, zmierzając do przeprowadzenia pewnego podziału pracy w stosunku do innych ośrodków badań w zakresie historji społecznej i gospodarczej, zebrani zwrócili uwagę przedewszystkiem na potrzebę i możliwość badania dziejów nowożytnych i nowoczesnych, wyjaśnienia genezy i rozwoju współczesnego gospodarstwa kapitalistycznego, społeczeństwa demokratycznego. Podkreślano potrzebę założenia specjalnego na terenie Warszawy czasopisma, poświęconego dziejom społecznym i gospodarczym o charakterze jednak odmiennym niż Roczniki lwowskie. Prof. Arnold wygłosił referat: Zagadnienie zbytku, jako czynnika postępu gospodarczego. — 19 VI 1934 prof. St. Czarnowski: Oblicze gospodarczo-społeczne polskiej klienteli wielkopańskiej w drugiej połowie XVIII w. i skutki rozkładu tej klienteli. — 29 I 1935 dr. M. Małowist: Kapitał handlowy w górnictwie na przełomie XV i XVI w. — 29 III 1935 prof. St. Czarnowski: Początki manufaktury sukienniczej w Staszowie (epoka Stanisławowska). W związku ze sprawozdaniem złożony zostaje do Zarządu T. M. H. wniosek w sprawie zapomogi na nieperjodyczne wydawnictwo Sekcji, wraz z programem tego wydawnictwa.

Sekcja Dydaktyczna.

a) W związku z nowemi programami szkolnemi i uwzględnieniem w nich zagadnienia regjonalnego w nauczaniu historji, Sekcja dydaktyczna T. M. H. główne swe prace i poczynania w roku ubiegłym poświęciła tym zagadnieniom. W dalszym ciągu prowadzono prace w podsekcji regjonalnej, która odbyła cały szereg posiedzeń, a następnie podzielona na 7 komisyj, zajęła się opracowaniem doboru materjału regjonalnego z zakresu historji Warszawy i Mazowsza, zanalizowała jego wartość dydaktyczną i podała cały szereg wskazówek metodycznych.

b) Idąc w dalszym ciągu po linji zainteresowań i potrzeb swych członków, Sekcja Dydakt. T. M. H. wraz z I i II Ogniskiem Metodycznem powołała Komisję Organizacyjną Kursu Regjonalnego w następującym składzie: Chodynicki, Arnold, Moszczeńska, Thugutówna, Modzelewska, Schönbrennerówna, Tomkiewicz, Mrozowska, Kamińska. Komisja ta zorganizowała Kurs Regjonalny Warszawski, który trwał od dnia 6 XII 1934 do dnia 28 III 1935. Na kurs uczęszczało 70 osób, z pośród nauczycieli szkół warszawskich. Kierownikiem Kursu był prof. Arnold, sekretarką p. Kamińska. Na Kursie wygłoszono następujące od-

czyty: 6 XII 1934 A. Patkowski: Regjonalizm w państwach europejskich (1 godz.). — 13 XII 1934 i 17 I 1935 prof. St. Arnold: Historja ogólna Warszawy do końca XVII w., wraz z omówieniem źródeł (2 godz.). — 24 I i 31 I 1935 prof. Dziewulski: Historja ogólna Warszawy od końca XVII w. do roku 1830, wraz z omówieniem źródeł. — 7 II 1935 prof. Sosnowski: Rozwój terytorjalny Warszawy (2 godz.). — 14 II 1935 dr. Przelaskowski i dr. T. żebrowski: Varsaviana w archiwach (1 godz.). — 21 i 28 II i 14 III 1935 doc. Starzyński: Zabytki architektoniczne Warszawy (5 godz.). — 21 III 1935 dr. Moledziński: Varsaviana w Muzeach (1 godz.). — 28 II 1935 prof. Niemojewski: Architektura nowoczesna Warszawy (2 godz.). Realizacja programu w szkołach warszawskich — dyskusja końcowa (2 godz.). Na godzinach dyskusyjnych został zrecenzowany i przedyskutowany szereg dzieł, odnoszących się do historji Warszawy.

c) Zebrania dyskusyjne: 15 XI 1934 odbyło się zebranie poświęcone europejskiemu ruchowi dydaktycznemu z udziałem pp. Serejskiego, żmigryder-Konopki, Moszczeńskiej i Koelichenówny. — 28 XI 1934 zebranie poświęcone ruchowi regjonalnemu w nauczaniu historji na terenie Rzeczypospolitej. Dyskusję zagaiły pp. Koelichenówna i W. Moszczeńska.

d) Wkońcu należy zaznaczyć, że podobnie, jak w latach ubiegłych Sekcja dydakt. współpracowała z Związkiem Pracy Obywatelskiej Kobiet i z Patronatem nad Więźniami. Przedstawicielką Sekcji w Związku Pracy Obyw. Kobiet była p. Schönbrennerówna, a p. Koelichenówna była w stałym kontakcie z Patronatem nad Więźniami i wygłosiła szereg odczytów i pogadanek w więzieniu Mokotowskiem, Centralnem i na Pawiaku.

Bibljoteka T-wa otrzymała, jako dary, 15 książek.

Towarzystwo Miłośników Historji pozostawało w stosunkach wymiennych z 30 instytucjami.

Kancelarję T-wa prowadził mgr. Tadeusz Sarnowski.

12. Odział P. T. H. w Wilnie. Zarząd Oddziału zorganizował 8 posiedzeń naukowych z następującemi referatami: 23 IV 1934. Prof. Wł. Konopczyński: Konfederacja barska na Litwie. — 7 V 1934. Prof. R. Mienicki: Jeremi Wiśniowiecki w oświetleniu ostatniej pracy Władysława Tomkiewicza. — 26 XI 1934. Prof. Limanowski: Skąd pochodzą Litwini. — 3 XII 1934. Dr. M. Łowmiańska: Literatura z zakresu historji sztuki Wielkiego Księstwa Litewskiego ostatnich lat. — 21 I 1935. Mgr. L. żytkowicz: Stosunki finansowe insurekcji Kościuszkowskiej w Wilnie. — 11 II 1935. Doc. J. Adamus: Dyplomatyka a historja prawa (na marginesie prac Kętrzyńskiego i Mikuckiego). — 25 II 1935. Mgr. Wilkiewiczówna A.: Dzieje Ziemi brzeskiej do połowy XIV wieku. —

11 III 1935 Mgr. A. Minkiewicz: Tradycje cechowe w Białymstoku.

Posiedzeń naukowych odbyło się w ramach całego Towarzystwa 123, w tem 26 dydaktycznych, z 147 referatami i odczytami, w tem 28 dydaktycznych. Przoduje Warszawa z 31 posiedzeniami, potem Kraków 22, Lwów 19, Poznań 18.

Wydawnictwa Polskiego Towarzystwa Historycznego:

1. Kwartalnik Historyczny, Rocznik XLVIII za 1934, str. XIII + 1030 + 35 + VII. Zawiera 4 rozprawy, 5 artykułów i referatów, 4 miscellanea, 101 recenzyj i sprawozdań, 10 polemik, 1 nekrolog, 165 zapisek informacyjnych, przegląd czasopism, kronikę naukową, spis książek i czasopism nadesłanych do redakcji, sprawy Towarzystwa, komunikat o współpracy historyków polskich i czeskich. Współpracowników było 63.

2. Wiadomości Historyczno-Dydaktyczne. Rocznik II za r. 1934, str. VI + 211. Zawierają 10 artykułów, 32 recenzyj i sprawozdań, w materjałach 1 odczyt, zapiski bibljograficzne, kronikę i polemikę. Współpracowników 31.

3. Finkel L.: Bibljografja Historji Polskiej, wydanie II, przejrzał i uzupełnił Dr. Karol Maleczyński. T. I, zesz. III w druku.

4. Niemcy i Polska. Dyskusja z powodu książki „Deutschland und Polen". Odbitka z „Kwartalnika Historycznego" R. XLVIII, z. 4. Lwów 1934, str. 148.

Wydawnictwa Oddziałów P. T. H.:

Oddział Krakowski: W wydawnictwach Oddziału ukazał się t. XI, zawierający pracę Dra Juljana Niecia p. t.: „Młodość ostatniego elekta. St. A. Poniatowski 1732—1764".

Oddział Lwowski: przystąpił do wydawania czasopisma p. t. „Ziemia Czerwieńska", pomyślanego jako pismo półroczne. Redakcje pisma powierzono pp.: Prof. K. Hartlebowi i Kust. K. Tyszkowskiemu. Pierwszy zeszyt został już rozesłany członkom, zeszyt drugi ukaże się z końcem października r. b. Na zeszyt I-szy składają się 4 rozprawy, 4 artykuły, 2 materjały, 4 przeglądy literatury i kronika. Str. 140.

Oddział Łódzki: wydany został III-ci tom prac Sekcji Dydaktycznej, zawierający „Teksty źródłowe do dziejów Łodzi (1932—1820)" w opracowaniu Adama Stebelskiego.

Towarzystwo Miłośników Historji (Oddział P. T. H.) w Warszawie: „Przegląd Historyczny", Serji drugiej tom jedenasty, zeszyt drugi, (zbioru ogólnego tom trzydziesty pierwszy). Warszawa 1934, str. 109—309. Przegląd Historyczny. Serji drugiej tom dwunasty, zeszyt 1—2 (zbioru ogólnego tom trzydziesty drugi). Warszawa 1934. Dr. Adam Moraczewski — „Samorząd Warszawy w dobie powstania

listopadowego". (Bibljoteka im. T. Korzona). Warszawa 1934 str. 190. Wydawnictwo Kursów Archiwalnych. 3 zeszyty wydawnictwa Sekcji Archiwalnej.

Ruch członków za rok administracyjny 1934/35.

Zmarli: Członkowie honorowi: Bostel Ferdynand, Bourgeois Emil, Limanowski Bolesław, Piłsudski Józef, Sobieski Wacław.

Członkowie zwyczajni: Borysławski Felicjan, Danielewiczówna Marja, Nawratil Arnulf, Skałkowska Czesława, Sokolnicka Marja.

Z końcem roku 1933/34 było członków 1275. W ciągu roku administracyjnego zmarło 10, ubyło 122, a przybyło 144.

Obecnie Polskie Towarzystwo Historyczne liczy członków honorowych 14, członków zwyczajnych 1273 — razem 1287.

Członkowie w Oddziałach Towarzystwa w roku administracyjnym 1934/35:

	Honorowi	Zwyczajni	Razem
1. Brześć n/B.	—	27	27
2. Katowice	—	34	34
3. Kielce	—	24	24
4. Kraków	2	102	104
5. Lublin	—	40	40
6. Lwów	2	181	183
7. Łódź	—	93	93
8. Poznań	1	49	50
9. Przemyśl	—	21	21
10. Tarnopol	—	27	27
11. Warszawa	2	372	374
12. Wilno	—	31	31
13. Inne miejscowości	7	272	279
Razem	14	1273	1287

Sprawozdanie Skarbnika Zarządu Głównego P. T. H. z działalności za rok budżetowy od 1 kwietnia 1934 do 31 marca 1935 r.

Wobec ukończenia w ubiegłym roku administracyjnym prac nad inwentaryzacją magazynu wydawnictw oraz ruchomości, stanowiących własność P. T. H., przedstawia Zarząd Główny w obecnem sprawozdaniu kasowem za rok budżetowy 1934/35 obok zestawienia dochodów i wydatków, również bilans majątku Towarzystwa z dniem 31 marca 1935 r.

Prace administracyjne — obok zwykłych stałych czynności — zdążały w dalszym ciągu do ustalenia ewidencji członków i zaległości wkładek w tych Oddziałach P. T. H., z któremi

dotychczas nie zostały sprawy te uregulowane. Zwłoka nastąpiła głównie z tego powodu, że te Oddziały nie nadsyłają odpowiedzi na nasze życzenia mimo powtarzającej się korespondencji oraz urgensów. Zarząd Główny żywi jednak nadzieję, że mimo tych przeszkód ukończy powyższą pracę w następnym roku administracyjnym.

Nie mniej należy podnieść, że praca w Administracji wydawnictw nieustannie wzrasta, a liczba członków mimo znacznych zmian w ciągu roku powiększa się. Również kontakt z zagranicą jest coraz żywszy i wymaga częstszej korespondencji. Ponadto w ciągu roku rozpoczęły się już prace administracyjno-przygotowawcze do VI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Wilnie, które coraz bardziej rosną w miarę zbliżania się terminu Zjazdu.

Dochody Zarządu Głównego P. T. H. osiągnęły w ostatnim roku administracyjnym poważną kwotę 69.000 złotych, wyższą od roku poprzedniego o 16.000 zł. (w r. ub. wynosiły 53.659‘36 zł. w bież. r. 69.375‘16 zł.). Z Ministerstwa W. R. i O. P. otrzymał Zarząd Główny jako zasiłek na wydawnictwa P. T. H. obok dotacji rocznej w kwocie zł. 15.000, także zasiłek nadzwyczajny 8.000 zł. na pokrycie zaległości w drukarni z kilku lat ubiegłych, głównie za odbitki, korekty nadzwyczajne i druki administracyjne. Dyrekcja P. K. O. w Warszawie udzieliła subwencji w kwocie zł. 2.000, a Zarząd miasta Lwowa 1.000 zł. Nadto otrzymano od WPana Prof. Fr. Bujaka dar w kwocie 100 zł.

Własne pozycje dochodów tworzą wkładki członków (przeszło 18.000), które w porównaniu z rokiem ubiegłym nieco się zmniejszyły i to tylko z powodu spłaty większych zaległości przez niektóre Oddziały. Stan zatem wkładek należy uważać za pomyślny. W bieżącym roku natomiast zwiększył się dochód z prenumeraty i sprzedaży wydawnictw o 500 zł. i wynosi w całości niespełna 3.000 zł. Do stanu dochodów należą także dotychczasowe wpłaty na VI Zjazd Historyków w Wilnie, które obejmują wpłaconą część z zasiłku Ministerstwa W. R. i O. P. 8.000 zł. oraz wkładki uczestników w kwocie zł. 1.280 do 31 marca 1935.

Wydatki obejmowały zwykłe dotychczasowe pozycje i nie przekroczyły wiele kwot na nie preliminowanych. Zmniejszyły się wydatki na administrację oraz opłatę pocztową, a zwiększyły się natomiast koszty druku i honorarjum z powodu przekroczenia normalnej ilości arkuszy druku w 4 z. Kw. Hist. za rok 1934. Stosownie do preliminarza wydano na druk reedycji 3-go zeszytu Bibljografji L. Finkla zaliczkę w kwocie zł. 3.000.

Szczegółowe sprawozdanie Kasowe Zarządu Głównego oraz poszczególnych Oddziałów P. T. H. przedstawia się w sposób następujący:

I. Sprawozdanie kasowe Zarządu Głównego

za czas od 1 kwietnia 1934

DOCHODY

	Zł.	gr.	Zł.	gr.
1. Saldo z roku 1933/34			11.134	25
2. Za wkładki członków za lata ubiegłe i rok bieżący			18.382	73
3. Prenumerata i sprzedaż wydawnictw P. T. H.			2.921	05
4. Zasiłek Ministerstwa W. R. i O. P. za rok budżetowy 1934/35	15.000	—		
5. Zasiłek nadzwyczajny W. R. i O. P. (na spłatę długów)	8.000	—	23.000	—
6. Oddział Krakowski za resztę ze Zjazdu Międzynarodowego Historyków w Warszawie w roku 1933			635	—
7. Subwencja Dyrekcji P. K. O. Warszawa .	2.000	—		
8. Subwencja Zarządu miasta Lwowa . . .	1.000	—	3.000	—
9. Za ogłoszenie i zwroty nadzwyczajnej korekty	787	47		
10. Za dar prof. Bujaka	100	—	887	47
11. Za procent z P. K. O.	7	41		
Za procent z M. K. K. O. Lwów	127	25	134	66
12. Subwencja Ministerstwa W. R. i O. P. na VI. Zjazd Historyków Polskich w Wilnie I-sza rata	8 000	—		
13. Za wkładki członków na VI Zjazd . . .	1.280	—	9.280	—
			69.375	16

CZŁONKOWIE KOMISJI REWIZYJNEJ:

Dr. Wojciech Hejnosz m. p. *Tadeusz Solski* m. p. *Dr. Stefan Uhma* m. p.

Bilans majątku Zarządu Głównego

we Lwowie na dzień

STAN CZYNNY

		Zł.	gr.
1. **Gotówka:** w P. K. O. Warszawa	Zł. 8.308·70		
w P. K. O. Lwów	„ 781·84		
w M. K. K. O. Lwów	„ 9.934·71		
w kasie	„ 775·65	19.800	90
2. **Wydawnictwa**		18.000	—
3. **Ruchomości**		2 252	—
		40.052	90

CZŁONKOWIE KOMISJI REWIZYJNEJ:

Dr. Wojciech Hejnosz m. p. *Tadeusz Solski* m. p. *Dr. Stefan Uhma* m. p.

Polskiego Towarzystwa Historycznego

do 31 marca 1935

WYDATKI

	Zł.	gr.	Zł.	gr.
1. Drukarnia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, za druk Kwartalnika Historycznego i Wiadomości Historyczno-Dydaktycznych za rok 1934 oraz za odbitki i inne druki administracyjne			22.946	41
2. Za honorarja: redakcyjne	1.600	—		
autorskie	7.409	30	9.009	30
3. Sekretarjat Zarządu Głównego	223	67		
„ Redakcji Kwartalnika Histor. .	130	60		
„ Wiadomości Hist.-Dydakt. . .	163	95	518	22
4. Administracja			2.411	88
5. Opłata pocztowa			1.992	96
6. Koszty posiedzeń Zarządu Głównego . . .			3.063	85
7. Sprawy Międzynarodowe	522	60		
8. Władka do Międzynarodowego Biura Hist.	435	30	957	90
9. Wydatki nadzwyczajne			351	40
10. 15% należytości dla Oddziałów			2.364	21
11. Zaliczka na druk Bibljografji Finkla . . .			3.040	70
12. Dotychczasowe wydatki na Zjazd Hist. . .			2.917	43
13. Saldo na r. 1935 6 *a)* w gotówce 775·65				
b) Zarządu Gł. w P. K. O. Warszawa 8.308·70				
c) „ „ w P. K. O. Lwów . . 781·84				
d) „ „ w M. K. K. O. Lwów 3.572·14	13.438	33		
Saldo IV. Zjazdu w M. K. K. O. Lwów . .	6.362	57	19.800	90
			69.375	16

We Lwowie, dnia 14 maja 1935

Tadeusz Urbański m. p.
Skarbnik P. T. H.

Polskiego Towarzystwa Historycznego

31 marca 1935

STAN BIERNY

	Zł.	gr.
1. **Fundusz umorzenia ruchomości**	1.126	—
2. **Majątek Zarządu Głównego P. T. H.**	38.926	90
	40.052	90

We Lwowie, dnia 14 maja 1935

Dr. Stanisław Zakrzewski m. p.
Prezes P. T. H.

Tadeusz Urbański m. p.
Skarbnik P. T. H.

II.

Zestawienia kasowe Oddziałów Polskiego Towarzystwa Historycznego.

I. Oddział P. T. H. w Brześciu n/B.

Dochody:

1. Saldo z roku 1933/4	zł.	—·93
2. Wkładki członków	„	267·—
3. Pożyczka	„	32·27
Razem	zł.	300·20

Wydatki:

1. Przekazano Zarządowi Głównemu we Lwowie	zł.	249·10
2. Wydatki kancelaryjne	„	47·15
4. Saldo na rok 1935/36	„	3·95
Razem	zł.	300·20

Brześć n/B. dnia 31 marca 1935.

Franciszek Guściora m. p.
Skarbnik Oddziału P. T. H.

II. Oddział P. T. H. w Krakowie.

Dochody:

1. Saldo z roku 1933/34	zł.	238·47
2. Pozostałość kasowa z VII Międzynarodowego Zjazdu Hist. w Krakowie	„	1.238·43
3. Wkładki członków	„	1.293·—
4. Sprzedaż wydawnictw „Oddziału“	„	179·15
5. Dochód z odczytów „Wielka Wojna“ . . .	„	690.40
Razem	zł.	3.639·45

Wydatki:

1. Przekazano Zarządowi Głównemu we Lwowie	zł.	768·40
2. Koszt delegacji	„	265·—
3. Drukarnia za druk „Prac“	„	715·—
4. Koszt odczytów „Wielka Wojna“	„	216·60
5. Woźny	„	169.40
6. Wydatki kancelaryjne	„	96·70
7. Sałdo na rok 1935/36	„	1.408·35
Razem	zł.	3.639·45

W Krakowie, dnia 31 marca 1935.

Członkowie Komisji Rewizyjnej:

Dr. Józef Burmistrz m. p.
Dr. Józef Muczkowski m. p.

Dr. Karol Piotrowicz m. p.
Skarbnik Oddziału P. T. H.

III. Oddział P. T. H. w Lublinie:

Dochody:

1. Saldo z roku 1933/34	zł.	430·60
2. Wkładki członków	„	595·—
Razem	zł.	1.025·60

Wydatki:

1. Przekazano Zarządowi Głównemu we Lwowie	zł.	902·—
2. Delegat na Walne Zgromadzenie	„	34·—
3. Zbieranie wkładek i doręczanie Kwartalnika	„	42·40
4. Sekretarjat	„	11·15
5. Saldo na rok 1935/36	„	36·05
Razem	zł.	1.025·60

Lublin dnia 25 kwietnia 1935.

Członkowie Komisji Rewizyjnej:

Dr. Ludwik Kamykowski m. p. *Dr. Bolesław Grużewski* m. p.
Aleksander Kossowski m. p. Skarbnik Oddziału P. T. H.

IV. Oddział P. T. H. we Lwowie.

Dochody:

1. Saldo z roku 1933/34	zł.	3.841·74
2. Wkładki członków	„	3.541·05
3. Subwencja M. K. K. O.	„	1.000·—
4. Dar Tow. Badania Historji Obrony Lwowa .	„	235·—
5. 15% z subwencji Zarządu m. Lwowa za rok 1933 i 1934	„	300·—
6. Odsetki od kapitału	„	141·35
Razem . . .	zł.	9.059·14

Wydatki:

1. Przekazano Zarządowi Głównemu we Lwowie	zł.	2.655·79
2. Za zbieranie wkładek	„	305.61
3. Organizacja odczytów	„	80·75
4. Wydatki administracyjne	„	7·80
5. Wydatki Sekcji Dydaktycznej	„	15·45
6. Wydatki redakcyjne i administracyjne rocznika „Ziemia Czerwieńska“ 1935/I . . .	„	1.459·95
7. Saldo na rok 1935/36	„	4.533·79
Razem . . .	zł.	9.059·14

We Lwowie, dnia 31 marca 1935.

Członkowie Komisji Rewizyjnej:

Alojzy Wańczura m. p. *Dr. Bronisław Włodarski* m. p.
Zygmunt Zygmuntowicz m. p. Skarbnik Oddziału P. T. H.

V. Oddział P. T. H. w Łodzi.

Dochody:

1.	Saldo z roku 1933	zł.	575·87
2.	Wkładki członków	„	3.421·—
3.	Subwencje	„	3.074·80
4.	Sprzedaż wydawnictw	„	719·—
5.	Odsetki w P. K. O.	„	2·53
	Razem . . .	zł.	7.793·20

Wydatki:

1.	Przekazano Zarządowi Głównemu we Lwowie	zł.	2.871·50
2.	Druk wydawnictw	„	1.008·85
3.	Na rachunek honorarjum autorskiego	„	120·—
4.	Delegacja do Lwowa	„	154·—
5.	Organizacja posiedzeń naukowych i honorarja prelegentów zamiejscowych	„	432·90
6.	Wydatki reprezentacyjne	„	147·82
7.	Administracja, sekretarjat, ekspedycja	„	492·25
8.	Odstąpione przez firmę S. Seipelt wydawnictwa Oddziału	„	240·—
9.	Bibljoteka	„	31·50
10.	Manipulacyjne w P. K. O.	„	4·20
11.	Saldo na rok 1935/36	„	2.290·18
	Razem . . .	zł.	7.793·20

Łódź, dnia 15 kwietnia 1935.

Zygmunt Lorentz
Prezes Oddziału P. T. H.

Helena Zaborowska m. p.
Skarbnik Oddziału P. T. H.

VI. Oddział P. T. H. w Poznaniu.

Dochody:

1.	Saldo z roku 1933/34	zł.	35·37
2.	Wkładki członków	„	799.10
	Razem . . .	zł.	834·47

Wydatki:

1.	Przekazano Zarządowi Głównemu we Lwowie	zł.	693·98
2.	Wydatki administracyjne	„	116·96
3.	Saldo na rok 1935/36	„	23·53
	Razem . . .	zł.	834·47

Poznań, dnia 31 marca 1935.

Członkowie Komisji Rewizyjnej:

Dr, Karol Górski m. p.
Dr. Marjan Jedlicki m. p.

Janusz Staszewski m. p.
Skarbnik Oddziału P. T. H.

VII. Sprawozdanie kasowe Towarzystwa Miłośników Historji w Warszawie (działa jako Oddział P. T. H.).

Dochody:

1. Saldo z roku 1933/34		zł. 1.135·81
2. Wkładki członków		„ 4.962·—
3. Dochody z kamienicy		„ 14.069·50
4. Subwencje:		
a) Ministerstwa W. R. i O. P.	zł. 3.000·—	
b) Zarządu m. Warszawy . .	„ 3.000·—	
e) Zarządu Funduszu Kultury Narodowej	„ 400·—	„ 6.400·—
5. Sprzedaż wydawnictw		„ 543·75
6. P. Banaszkiewicz na poczet należności . . .		„ 105·—
7. Reszta należytości za maszynę do pisania „Adler“		„ 135·—
8. Odsetki		„ 48·55
Razem . . .		zł. 27.399·61

Wydatki:

1. Utrzymanie kamienicy i podatki	zł. 7.962·23
2. Przekazano Zarządowi Gł. P. T. H. we Lwowie	„ 3.470·—
3. Druk wydawnictw i honorarja	„ 8.623·31
4. Administracja i koszty kancelaryjne . . .	„ 4.966·98
5. Sekcja Dydaktyczna	„ 1.000·—
6. Saldo na rok 1935/36	„ 1·377·09
Razem . . .	zł. 27.399·61

Warszawa, dnia 6 maja 1935.

Członkowie Komisji Rewizyjnej:

Ks. Władysław Osiński m. p. — *Leon Zygmunt Usarek* m. p.

Kazimierz Stefański m. p. — Skarbnik T. M. H.

Uwaga: Szczegółowe sprawozdanie kasowe umieszcza T. M. H. w Przeglądzie Historycznym.

VIII. Oddział P. T. H. w Wilnie

Dochody:

1. Saldo z roku 1933/34	zł. 168·95
2. Wkładki członków	„ 307·—
Razem . . .	zł. 475·95

Wydatki:

1. Przekazano Zarządowi Głównemu we Lwowie	zł. 260·95
2. Wydatki administracyjne	„ 49·35
3. Saldo na rok 1935/36	„ 165·65
Razem . . .	zł. 475·95

Wilno, dnia 31 marca 1935 — *Stefan Rosiak* m. p.

Skarbnik Oddziału P. T. H.

Spis członków Polskiego Towarzystwa Historycznego z końcem roku 1934 oraz zapisanych na rok 1935.

a) Członkowie honorowi:

1.	Abraham Władysław, Lwów,	wybr. czł. hon.	14/6	1924
2.	Askenazy Szymon, Warszawa,	„ „ „	14/6	1924
3.	Bobrzyński Michał, Łopuchówko (woj. Pozn.),	„ „ „	14/6	1924
4.	Brückner Aleksander, Berlin	„ „ „	14/6	1924
5.	Dembiński Bronisław, Poznań,	„ „ „	14/6	1924
6.	Papée Fryderyk, Kraków,	„ „ „	14/6	1924
7.	Bruchnalski Wilhelm, Lwów,	„ „ „	20/2	1925
8.	Ks. Fijałek Jan, Kraków,	„ „ „	22/6	1930
9.	Bidlo Jarosław, Praga,	„ „ „	28/11	1930
10.	Domanovszky Aleksander, Budapeszt,	„ „ „	28/11	1930
11.	Jorga Mikołaj, Bukareszt,	„ „ „	28/11	1930
12.	Koth Halvdan, Oslo,	„ „ „	28/11	1930
13.	Lukinich Emeryk, Budapeszt,	„ „ „	28/11	1930
14.	Bostel Ferdynand, Lwów,	„ „ „	30/5	1934
15.	Kochanowski Korwin Jan, Warszawa,	„ „ „	30/5	1934
16.	Sobieski Wacław, Kraków,	„ „ „	30/5	1934

b) Członkowie zwyczajni:

(Spis ułożony według alfabetycznego porządku miejsca zamieszkania).

1. Baranowicze: Brzeski Henryk.
2. Będzin: Bibljoteka Gimnazjum Męskiego Zgromadzenia Kupców.
3. Biała: Seminarjum Państwowe Nauczycielskie Męskie.
4. Białystok: Bartoszewicz Bronisława, Białówna Z., Bibljoteka Publiczna Miejska, Gimnazjum Państwowe im. Anny z Sapiehów Jabłonowskiej, Goławski Michał, Ks. Hałko St., Koło Nauczycieli Historji Gimnazjum Z. Augusta, Seminarjum Państwowe Nauczycielskie, Tilleman B., Towarzystwo Miłośników Historji, Welger Chaim.
5. Bielany: Gimnazjum X. X. Marjanów.
6. Bielsk: Gabzdyl Wiktor, Gimnazjum Państwowe, Klęczar Franciszek.
7. Bielsk Podlaski: Badowski Stanisław, Gorgoniowa Wanda.
8. Bielsko: Parak Jan.
9. Bieruń Stary: Ks. Wilk Karol.
10. Bochnia: Gimnazjum Państwowe.
11. Borysław: Dudek Jan.

12. Brody: Gimnazjum Państwowe im J. Korzeniowskiego.
13. Brześć nad Bugiem: Członkowie Oddziału P. T. H. w Brześciu n/B.: Bibljoteka Centralna Pedagogiczna, Czekowska Anna, Guściora Franciszek, Landau Baruch, Lernerówna F., Lubojacki Józef, Mazur Stanisław, Tatomir Adam. Oddział P. T. H. w Brześciu liczy razem z zamiejscowymi 27 członków.
14. Brzeżany: Gimnazjum Państwowe.
15. Bydgoszcz: Bibljoteka Miejska, Esman Tadeusz, Gimnazjum Miejskie im. M. Kopernika, Gimnazjum Państwowe Klasyczne, Gintyłło W., Karwicki Dunin, Ks. Konopczyński W., Kołakowski T., Siemieńska Rita, Staruszkiewicz F.
16. Borek Fałęcki: Ks. Dąbrowski Stanisław.
17. Bytom: Gimnazjum Polskie Prywatne.
18. Chełm Lubelski: Gimnazjum Państwowe im. Stefana Czarnieckiego.
19. Chełmno: Ćwikowski Witold, Gimnazjum Państwowe żeńskie, Korpus Kadetów Nr. 2, Świderkówna Cecylja.
20. Chełmża: Gimnazjum Państwowe Humanistyczne.
21. Chodzież: Gimnazjum im. św. Barbary.
22. Chorzów: Borth Władysław, Czarnecki Augustyn, Juchnowicz Irena, Lenczowski Franciszek, Ognisko Metodyczno-Historyczne Gimnazjum Klasycznego, Ks. Szwajnoch Stefan.
23. Chrzanów: Gimnazjum Państwowe im. Staszica.
24. Chyrów: Konwent OO. Jezuitów.
25. Cieszyn: Gimnazjum Polskie im. A. Osuchowskiego, Król Józef, Popiołek Franciszek.
26. Czarnków: Kordyl Stanisław.
27. Czernichów: Jedliński Jerzy.
28. Częstochowa: Gimnazjum Państwowe im. Henryka Sienkiewicza, Gimnazjum Państwowe im. Juljusza Słowackiego, Gimnazjum Państwowe im. Romualda Traugutta, Gimnazjum żeńskie Stowarzyszenia Nauka i Praca, Goryczko Marja, Mandelbaumówna Bronisława, Nowak Stanisław.
29. Czortków: Gimnazjum Państwowe im. Juljusza Słowackiego, Kassian Józef.
30. Ćmielów: Łazarczyk Antoni.
31. Dąbrowa Górnicza: Gimnazjum Państwowe im. Walerjana Łukasińskiego, Gimnazjum żeńskie im. Emilji Zawidzkiej.
32. Dębica: Gimnazjum Państwowe im. Kr. Władysława Jagiełły.
33. Dęblin: Szwarc Franciszek.
34. Dobromil: Zagajewski Zdzisław.
35. Drohiczyn: Gimnazjum Biskupie, Martewicz Włodzimierz, Preferansów Włodzimierz.

36. D r o h o b y c z: Gimnazjum Prywatne im. Henryka Sienkiewicza.
37. D r o h o w y ż e: Korzeniowski Kazimierz.
38. D u b n o: Sawczyński Adam.
39. D z i s n a: Dietrich Arem.
40. G d a ń s k: Dragan Marcin, Tarnawska Marja.
41. G d y n i a: Jeżowa Kazimiera.
42. G n i e z n o: Ks. Formanowicz Leon, Gimnazjum Państwowe im. Bolesława Chrobrego.
43. G o s t y ń S t a r y: Krotowski Kazimierz.
44. G r o d n o: Bibljoteka Miejska, Bibljoteka Państwowa Pedagogiczna, Gimnazjum Państwowe Męskie, Muzeum Państwowe, Seminarjum Państwowe Nauczycielskie żeńskie im. Elizy Orzeszkowej.
45. G r o d z i s k P o z n a ń s k i: Świerzowicz Jan.
46. G r ó j e c: Ks. Jaworski Jan.
47. G r u d z i ą d z: Gimnazjum Państwowe Klasyczne, Seferowiczowa Wanda.
48. H r u b i e s z ó w: Marek Stanisław.
49. J a n ó w L u b e l s k i: Warzała Tadeusz.
50. J a n ó w P o d l a s k i: Bibljoteka Seminarjum Duchownego.
51. J a r o c i n: Gimnazjum Państwowe im. Tadeusza Kościuszki.
52. J a r o s ł a w: Gimnazjum Państwowe I., Gimnazjum Państwowe II., Gottfried Kazimierz.
53. J a s ł o: Ks. Pasek Jan.
54. J a w o r ó w: Chrząszcz Edmund, Gimnazjum Państwowe.
55. K a l i s z: Fabrycy Ludomir, Gimnazjum Państwowe im. Adama Asnyka, Gimnazjum Państwowe im. Tadeusza Kościuszki, Tarasinowa Katarzyna, Węgrzyn Wojciech.
56. K a m i o n k a S t r u m i ł o w a: Oppenauer Marja, Strzelecka Hanka.
57. K a t o w i c e: Członkowie Oddziału P. T. H. w Katowicach: Antonów Michał, Dobrowolski Tadeusz, Grażyński Michał, Igielski Władysław, Kierecki Marjan, Kozaczka Stanisław, Kupczyński Tadeusz, Ligoń Stanisław, Lutman Roman, Pampuch Piotr, Prus Karol, Ręgorowicz Ludwik, Ks. Szramek Emil, Ks. Wojtas Maksymiljan. Oddział P. T. H. w Katowicach liczy razem z zamiejscowymi 34 członków.
58. K i e l c e: Członkowie Oddziału P. T. H. w Kielcach: Bartyś Juljan, Borkiewicz Seweryn, Borkiewicz Wincenty, Cebrzyńska Janina, Czernecki Henryk, Ellenbogen Janina, Feliks-Gliksman Leon, Fert Wilhelm, Gimnazjum Męskie im. St. Kostki, Gimnazjum Państwowe im. St. Żeromskiego, Jankowska Alina, Jaworska Helena, Kimmerling Necha, Kuć Henryk, Niedzielska Janina, Nytko Piotr, Pazdur Jan,

Rachwał Józef, Sikorski Idelfons, Seminarjum Nauczycielskie Męskie, Sławoszewska Marja, ks. Sonik Frnaciszek, Stępińska Zofja, ks. Zdanowski Józef. Oddział P. T. H. w Kielcach liczy 24 członków.

59. Kobryń: Gimnazjum Państwowe Polskie.
60. Kołomyja: Gimnazjum Państwowe im. Kr. Kazimierza Jagiellończyka, Gimnazjum Państwowe z j. r.
61. Konstantynów: Bukowska Alicja.
62. Końskie: Gimnazjum Państwowe.
63. Kościan: Gimnazjum Państwowe im. Stanisława Kostki.
64. Kościerzyna: Bocheńska Janina.
65. Kowel: Gimnazjum Koedukacyjne Klary Erlich, Gimnazjum im. Juljusza Słowackiego, Rappaport Herman.
66. Kórnik: Bibljoteka Kórnicka.
67. Kraków: Członkowie Oddziału P. T. H. w Krakowie: Anczyc Wacław, Archiwum Ziemskie, Bąkowski Klemens, der, Błoński Franciszek, Bobkowska Wanda, Bochnak Adam, Barycz Henryk, Bednarski Stanisław, Birkenmajer Aleksan-Bogatyński Władysław, Buczek Karol, Budkowa Zofja, Burmistrz Józef, Centralna Bibljoteka Nauczycielska, Chrzanowski Ignacy, Cichocki Marjan, Czapliński Władysław, Czort Tadeusz, Dąbrowski Jan, Długopolski Edmund, Dobrowolski Kazimierz, Dobrowolska Wanda, Duda Franciszek, Estreicher Stanisław, Feldman Józef, Friedberg Jan, Friedberg Marjan, Garbacik Józef, ks. Glemma Tadeusz, ks. Bp. Godlewski Michał, Grodecki Roman, Haydukiewicz Józef, Heitzman Marjan, Hrabyk Piotr, Jachimecki Zdzisław, Janik Michał, Kaima Jan, Kamiński Adam, Klein Franciszek, Kłodziński Abdon, Kłodziński Adam, Kółko Historyków Przyszłość, Koło Historyków Państwowego Pedagogjum, Koło Historyków Studentów U. J., Koło Teologów Śląskich, Komornicki Stefan, Konczyńska Wanda, Koneczny Feliks, Konopczyński Władysław, Korsak Zdzisław, Kot Stanisław, Koziołkowski Marjan, Kukiel Marjan, Kuntze Edward, Kutrzeba Stanisław, Latacz Eugenjusz, Lehr-Spławiński Tadeusz, Lepszy Kazimierz, Lepszy Leonard, Michalek Antoni, Mikucki Sylwiusz, Muczkowski Józef, Muzeum XX. Czartoryskich, Muzeum Narodowe, Münch Henryk, Niwiński Mieczysław, Nowogrodzki Stanisław, Ognisko Historyczne przy Gimnazjum im. Jana Sobieskiego, Ogrodziński Wincenty, Pachoński Jan, Pelczar Marjan, Pieracka Krystyna, Pigoń Stanisław, Piotrowicz Karol, Piotrowicz Ludwik, Piwarski Kazimierz, Piwko Stanisław, Pociecha Władysław, Pollówna Kazimiera, Przybyszewski Bolesław, Reyman Tadeusz, Seminarjum Historyczne U. J., Seminarjum Historji Kościoła, Seminarjum Nauk Pomocniczych Historji, Seminarjum Prawnicze, Semkowicz Władysław, Skibiński Mieczysław,

Skorzepianka Melanja, Stanisz Tadeusz, Strzelecki Adam, Szaszkiewicz Józef, Szczudło Jan, Szumański Adam, Szumowski Władysław, Taubenschlag Rafał, Towarzystwo Bibljoteki Słuchaczów Prawa, Vaniczkówna Helena, Vetulani Adam, Zdzitowiecka-Jasieńska Halina, Ziemski Adam, żurowski Józef, żychowicz Tadeusz. Oddział P. T. H. w Krakowie liczy wraz z nowo wpisanymi na rok 1935 — 102 członków.

68. Krosno: Gimnazjum Państwowe, Włóczkowski Marjan.
69. Krotoszyn: Dubas Mieczysław, Reising Wojciech.
70. Krzemieniec: Bibljoteka Liceum Krzemienieckiego, Gimnazjum Koedukacyjne Wydziału Powiatowego i Magistratu miasta Krzemieńca.
71. Leszno: Gimnazjum żeńskie im. Marji Konopnickiej.
72. Leszno k. Błonia: Ks. Stefanowski Marjan.
73. Lida: Gimnazjum Państwowe im. Karola Chodkiewicza.
74. Liszkowo: Pietrzak Marcin.
75. Lubaczów: Freundlich Aleksander.
76. Lubiatówko: Chrzanowski Zygmunt.
77. Lublin: Członkowie Oddziału P. T. H. w Lublinie: Adamczyk Władysław, Albrechtówna Marja Irena, Białkowski Leon, Borkowski Juljan, Cybulska Aurelja, Dobrzański Jan, Dwurnikówna Marja, Fritzówna Jadwiga, Gawarecka Kazimiera, Gimnazjum Biskupie Męskie, Gimnazjum Państwowe im. Staszica, Gimnazjum „Szkoła Lubelska", Gimnazjum im. Bolesława Prusa, Godziszewski Władysław, Grużewski Bolesław, Horyszewski Stanisław, ks. Kałwa Piotr, Kamiński Jan, Kamykowski Ludwik, Kanclerzewski Roman, Kiesewetterówna, Janina, Koło Historyków U. U. L., Kossowski Aleksander, Ks. Krassowski Aleksander, Mazurkiewicz Józef, Moniewski Tadeusz, Nester Piotr, Popławski Mieczysław, Riabinin Jan, Różniecki Józef, Sadownik Jerzy, ks. Skibniewski Marjusz, Skupiówna Janina, ks. Stopniak Piotr, Szwarczyk Bronisław, Treutzowa Władysława, Wojciechowski Stefan, ks. Zalewski Ludwik. Oddział P. T. H. w Lublinie liczy razem z zamiejscowym i nowowpisanymi na rok 1935 — 40 członków.
78. Lubliniec: Gimnazjum Państwowe im. Adama Mickiewicza.
79. Lwów: Członkowie Oddziału P. T. H. we Lwowie: Aleksandrowiczówna Aniela, Akademickie Kółko Historji Politycznej, Andrusiak Mikołaj, Badecki Karol, Ks. Badeni Henryk, Badeni Stanisław, Balicki Stefan, Bandura Władysław, Barwiński Eugenjusz, Batowski Henryk, Bernacki Ludwik, Bibljoteka Baworowskich, Bibljoteka D. O. K. VI., Bibljoteka Poturzycka, Bibljoteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Biesiadecki Franciszek, Birn Wacław, Blaha Alfred,

Borkowski Oktaw, Borysiewicz Jan, Brzeski Józef, Bujak Franciszek, Brzozowski Władysław, Chabło Wiktor, Chajes Wiktor, Charewiczowa Łucja, Chmielowska Marja, Chybiński Adolf, Chyliński Konstanty, Czołowski Aleksander, Dażwański Stefan, Dąbkowski Przemysław, Delawski Marjan, ks. Długosz ~~Jan~~ Teofil, Dobrzańska Marja, Domino Dominik, Drojanowski Wacław, Fischer Adam, Furtak Tadeusz, Gadomski Jerzy, Gerlach Jan, Gębarowicz Mieczysław, Gimnazjum Państwowe II, Gimnazjum Państwowe III, Gimnazjum Państwowe VII, Gimnazjum Państwowe żeńskie im. król. Jadwigi, Giza Stanisław, Goliger Marek, Gruszkiewiczówna Marja, Hahn Wiktor, Haisig Marjan, Hartleb Kazimierz, Hejnosz Wojciech, Hoszowski Stanisław, Hescheles Henryk, Hescheles Maurycy, Horowitz Herman, Höflinger Jan, Inglot Stefan, Irzyk Franciszek, Jarosiewiczówna Marja, Jędrzejowska Anna, Józecki Piotr, ks. Karowiec Makary, Klink Józef, Kmicikiewicz Włodzimierz, Knot Antoni, Kocowski Bronisław, Koestlich Roman, Kolbuszowski Michał, Kontny Piotr, Koranyi Karol, Korpus Kadetów Nr. 1., Kotula Rudolf, Kotwicz Władysław, Kowalski Karol, Kozicki Władysław, Kozłowski Leon, Kruczkiewiczówna Marja, Krzemicka Zofja, Książnica - Atlas, Kucharski Eugenjusz, Kupczyński Stanisław, Kurdybacha Łucjan, Langnas Saul, Laskownicki Bronisław, Lasocki Zygmunt, Lewicki Karol, Lewicki Kazimierz, Loewenstein Stanisław, Lutman Tadeusz, Łempicki Stanisław, Malec Józef, Maleczyńska Ewa, Maleczyński Karol, Mańkowski Tadeusz, Modelski Teofil Emil, Muzeum Przemysłowe, Nanke Czesław, Pammer Gustaw, Pawlikowski Marjan, Pazdro Zbigniew, Pazyra Stanisław, Pelc Juljan, Pelczarski Tadeusz, Petryński Ludwik, Piniński Leon, Piszczkowski Mieczysław, Platowski Kazimierz, Podlacha Władysław, Pohorecki Feliks, Polaczkówna Helena, Popowicz Bolesław, Porębska Irena, Rolny Wilhelm, Roth Abraham, Rozdolski Roman, Schirmer Edward, Seminarjum Historji Gospodarczej, Seminarjum Historji Kultury, Seminarjum Historji Nowożytnej, Seminarjum Historji Prawa, Seminarjum Historji Polski, Seminarjum Historji Średniowiecznej, Siegel Stanisław, Skoczek Józef, Solski Tadeusz, Stachoń Bolesław, Starzecki Władysław, Stesłowicz Władysław, Stroński Zdzisław, Strzelecka Anna, Süsser Henryk, Sulimirski Tadeusz, Sulimirski Wit, Szczepanik Jan, Szelągowski Adam, ks. Szmyd Gerard, ks. Szydelski Szczepan, Świeńcicki Ilarion, Tarnawski Aleksander, Taszycki Witold, Tomaszewski Edward, Towarzystwo Badania Historji Obrony Lwowa i Województw Południowo - wschodnich, Towarzystwo żydowskich Studentów Filozofji, Turska Jadwiga, Tyrowicz Marjan, Tyszkowski Kazimierz, Uhma

Stefan, ks. Umiński Józef, Urbański Tadeusz, Ursel Adam, Wagner Artur, Walawender Antoni, Walter Mieczysław, Wańczura Alojzy, Wasser Ozjasz, Wawrzkowicz Eugenjusz, Wąsowicz Michał, Werchracki Ryszard, Wereszczyński Antoni, Wereszycki Henryk, Wiszówna Jadwiga, Wiśniowska Marja, Witwicki Tadeusz, Włodarski Bronisław, ks. Woroniecki Jacek, ks. Wyszyński Michał, ks. Zajchowski Józef, Zakład SS. Urszulanek, Zakrzewski Kazimierz, Zakrzewski Stanisław, Zalewski Ludwik, Zborucki Zygmunt, Ziembicki Witold, Zimmer Szczepan, Zwieblówna Rachela, Zygmuntowicz Zygmunt, Żebrowska Zofja, Żurawski Kazimierz, Żychowiczówna Olga. Oddział P. T. H. we Lwowie liczy razem 181 członków.

80. Łańcut: Gimnazjum Państwowe.
81. Łask: Doroszewska Marja.
82. Łęczyca: Mazur Andrzej.
83. Łomża: Filipczuk Franciszek, Lustych Czesław, Małek Antoni, Tyszkówna Irena, Witczakowa Zofja.
84. Łódź: Członkowie Oddziału P. T. H. w Łodzi: Adamowicz Józef, Ajnenkiel Eugenjusz, Archiwum Aka Dawnych m. Łodzi, Augustyniak Jan, Bajer Karol, Berkowicz Henryk, Bibljoteka Państwowa Pedagogiczna, Bibljoteka Publiczna Miejska, Blauszyld Ignacy, Brzozowski Kazimierz, Cywuszowa Antonina, Czabak Orest, Czereszkiewiczówna Janina, Erdmanowa Zofja, Fichna Bolesław, Friedman Filip, Garfinkielówna Rachela, Gimnazjum żeńskie Janiny Pryssewicz, Gimnazjum żeńskie Z. Pętkowskiej i W. Macińskiej, Gimnazjum Męskie A. Zimowskiego, Gimnazjum Miejskie im. J. Piłsudskiego, Gimnazjum Zgromadzenia Kupców, Grzędzielski Eugenjusz, Hajkowski Zygmunt, Heinówna Wanda, Hertz Mieczysław, Holcgreber Jan, Jackowski Aleksander, Jeżewski Mieczysław, Jurczyński Juljusz, Kaczyńska Zofja, Kappes Aleksander, Koło Historyków Słuchaczów W. W. P., ks. Kotula Karol pastor, Kożuchowska Zofja, Krasicka Jadwiga, Krzywcówna Aurelja, Kunertówna Janina, Landecki Tadeusz, Lorentz Zygmunt, Majczakówna Marja, Marczyńska Kazimiera, Mazurowski Henryk, Missalowa Gryzelda, Młodkowski Stefan, Nowakowska Janina, Olszyna-Wilczyński Józef, Ostrowska Zofja, ks. Pabiańczyk Franciszek, Potzówna Wanda, Rac Leonard, Rau Zygmunt, Remiszewski Antoni, Rosset Edward, Rothowa Aniela, Rynkowska Anna, Sauter Jan, Siczkówna Zdzisława, Strzemiński Marjan, Sutkowski Stanisław, Szczygielski Wacław, Szretter Jerzy, Świdwiński Adolf, Towarzystwo Wiedzy Wojskowej, Trzepałkowska-Dziubani Irena, Urbańska Marja, Wajcmanowa Teofila, Waszkiewicz Ludwik, Więckowski Stanisław, ks. Wodziński Michał Al-

fons, ks. Wojciechowski Mieczysław, Wronowska Jadwiga, Zaborowska Helena, Zieleniewska Marja, Zimoniowa Jadwiga. Oddział P. T. H. w Łodzi liczy razem z zamiejscowymi i nowowpisanymi na rok 1935 — 93 członków.

85. Łuck: Bibljoteka Główna Pedagogiczna, Gimnazjum Koedukacyjne Rosyjskiego Towarzystwa Dobroczynności, Gimnazjum Państwowe im. Tadeusza Kościuszki.
86. Międzyrzec Podlaski: Gimnazjum Koedukacyjne Prywatne Tow. Szkół Żydowskich.
87. Mikołów: Gimnazjum Państwowe, Kobylański Teofil, Gimnazjum Miejskie żeńskie, Wojna Paweł.
88. Miłobądź: Ks. Czaplewski Paweł.
89. Mława: Gimnazjum Państwowe im. Stanisława Wyspiańskiego.
90. Mysłowice: Czyżyk Kazimierz, Gimnazjum Państwowe. Męskie, Gimnazjum Państwowe żeńskie im. Emilji Szczanieckiej.
91. Myślenice: Gimnazjum Państwowe im. Tadeusza Kościuszki.
92. Nabruż: Jacniacka Joanna.
93. Nakło: Gimnazjum Państwowe.
94. Nieśwież: Gimnazjum Państwowe im. Władysława Syrokomli.
95. Nowa Wieś: Wilczyński Józef.
96. Nowogródek: Świderski Stefan.
97. Nowy Bytom: Dziunikowski Aureljusz, Lipińska K.
98. Nowy Sącz: Hein Juljan, Żytyński Saturnin.
99. Nowy Targ: Ks. Kania Bolesław.
100. Oblęgorek: Sienkiewicz Józef Henryk.
101. Opole Lubelskie: Kalinowski Józef.
102. Orłowa: Drózd Alojzy, Motyka Stanisław.
103. Ostrołęka: Wierzchowski Henryk.
104. Ostrowiec: Gimn. Państwowe im. J. Chreptowicza.
105. Ostróg: Gawęcka Anna.
106. Ostrów: Szwejcer Janusz.
107. Ostrów Mazowiecki: Rowiński Janusz.
108. Ostrów Wielkopolski: Gimn. Państwowe Męskie, Gimn. Państwowe żeńskie im. Emilji Szczanieckiej.
109. Pabjanice: Hansówna Alicja, Salska Helena, Zawadzka Renata.
110. Pińsk: Gimnazjum OO. Jezuitów, ks. Kantak Kamil, Kolendo Marja, ks. Krysa Jakób, Terlecki Władysław, Weintraub Adolf.
111. Piotrków Trybunalski: Gimnazjum Państwowe im. Bolesława Chrobrego, Witanowski Michał.
112. Płock: Dobaczewski Józef, Towarzystwo Naukowe.
113. Potok Złoty: Szawłowski Stanisław.

114. P o z n a ń: Członkowie Oddziału P. T. H. w Poznaniu: Archiwum Archidiecezjalne, Baumgard Jan, Chodynicki Kazimierz, Daabówna Alicja, Dedio Stanisław, Englichowa Melanja, Gimnazjum Państwowe im. Marcinkowskiego, Gimnazjum Państwowe im. Paderewskiego, Górski Karol, Grzybówna Janina, Jedlicki Marjan Zygmunt, Kaczmarczyk Kazimierz, ks. Kaczorowski Stefan, Kaletka Adam, Kędzierska Zofja, Knapowska Wisława, Koczy Leon, Koło Historyków Studentów U. P., Konieczny Franciszek, Kossecki Antoni, Lewandowska Janina, Machalski Antoni, Mastyńska Marja, Matuszewski Józef, ks. Nowacki Józef, Opatrny Wit Jarosław, Piecha Alfred, Rutkowski Jan, Szczaniecki Michał, Seminarjum Historyczne U. P., Seminarjum Duchowne, Silnicki Tadeusz, Skałkowski Adam, Skarbiński Władysław, Sławski Jan, Sławski Stanisław, Staszewski Janusz, Śliwińska Zofja, Tymieniecki Kazimierz, Ułaszyn Henryk, Warpechowska Zofja, Widajewicz Józef, Willaume Juljusz, Wojciechowski Zygmunt, Wojtkowski Andrzej, Zajda Konstanty, Zalewski Zygmunt, Ziółkowski Tadeusz, Żukowski Piotr. Oddział P. T. H. w Poznaniu liczy razem z nowo wpisanemi na rok 1935 — 49 członków.
115. P r u ż a n a: Dreilinger Bernard, Lisiecki Leopold.
116. P r z e m y ś l: Arłamowski Kazimierz, Bibljoteka Seminarjum Duchownego obrz. łać., ks. Biernat Stanisław, Fischerówna Anna, Garlicki Apolinary, Gilewicz Aleksy, Gimnazjum Państwowe I. im. Juljusza Słowackiego, Gimnazjum Państwowe II. im. Prof. K. Morawskiego, Gimnazjum Prywatne żeńskie PP. Benedyktynek, Kramarz Walerjan, Kupka Józef, ks. Kwolek Jan, ks. Lasek Jan, Lic Kazimierz, ks. Momidłowski Stefan, Osiński Tadeusz, Persowski Franciszek, Pęczek Jan, Smółka Jan, Skórska Olga, Tymińska Zofja. Oddział P. T. H. w Przemyślu liczy razem 21 członków.
117. P r z e w o r s k: Końca Józef.
118. P s z c z y n a: Dobrowalski Henryk, Frisch Ludwik, Jucha Józef.
119. P u ł t u s k: Gimnazjum Państwowe im. Piotra Skargi.
120. R a d o m: Gimnazjum Państwowe im. Jana Kochanowskiego, Lebkühlerowa Stanisława.
121. R a d o m s k o: Gimnazjum Społeczne Męskie im. Fabianiego, Polisiuk Jakób.
122. R a w i c z: Gimnazjum Państwowe.
123. R o g o ź n o: Gimnazjum Państwowe Klasyczne im. Przemysława.
124. R ó w n e: Bibljoteka Centralna Pedagogiczna, Hofman Jakób, Schittler Józef.
125. R u d a P a b j a n i c k a: Gastmanowa Janina.

126. Rybnik: Chmielewski Tadeusz.
127. Rzeszów: Sekcja Historyczna Nauczycieli Szkół Średnich.
128. Sambor: Czytelnia Prywatnego Gimnazjum żeńskiego im. Marji Konopnickiej, Gimnazjum Państwowe I. im. Adama Mickiewicza, Gimnazjum Państwowe II. im. Mikołaja Kopernika, Glottowa Bronisława.
129. Sandomierz: Seminarjum Państwowe Nauczycielskie.
130. Sanok: Gimnazjum Państwowe im. Kr. Zofji, Rejnin Antoni.
131. Schodnica: Philipp Arnold.
132. Siedlce: Ks. Branik Wiktor, ks. Grabowski Jan, ks. Bp. Sokołowski Czesław.
133. Siedliska: Sapieżanka Matylda.
134. Siemianowice Śląskie: Gimnazjum Państwowe im. Śniadeckiego, Olszewicz Wacław.
135. Skierniewice: Smółkówna Władysława.
136. Słonim: Rotenstreichówna Stefanja.
137. Starogard: Gimnazjum Państwowe.
138. Stary Sącz: Seminarjum Państwowe Nauczycielskie Męskie im. Jana Długosza.
139. Stołpce: Gimnazjum Państwowe im. Tadeusza Hołówki.
140. Strzyżów: Szaro Stanisław.
141. Sucha: Seruga Józef, Zbiory Bibljoteczno-Muzealne hr. Tarnowskich.
142. Szamotuły: Gimnazjum Państwowe Humanistyczne im. P. Skargi.
143. Świecie: Gimnazjum Państwowe.
144. Świekatowo: Jeskowa Stefanja.
145. Święciany: Gimnazjum Państwowe im. Józefa Piłsudskiego.
146. Świętochłowice: Wallis Stanisław.
147. Tarnopol: Członkowie Oddziału P. T. H. w Tarnopolu: Bauer Jan, Błoński M., Czabanowski Józef, Forst M., Garbiak N., Gimnazjum Państwowe I, Gimnazjum Państwowe II, Gimnazjum Państwowe III, Gimnazjum Państwowe żeńskie, Gottfried Marek, Haliczer Józef, Horoszkiewicz Włodzimierz, Kittner Izydor, Ks. Klementowski Leopold, Ladenberger Tadeusz, Lenkiewicz Włodzimierz, Lercher Ferdynand, Meersand Leon, Neschelówna Anna, Ognisko Nauczycielskie, Pelczarski Wojciech, Podolskie Towarzystwo Turystyczne, Ks. Ratuszny Antoni, Schindler Wilhelm, Seminarjum żeńskie T. S. L., Sobolakówna Helena, Szołajski Stanisław. Oddział P. T. H. w Tarnopolu liczy 27 członków.
148. Tarnów: Bibljoteka T. S. L., Donnersberg Józef, Gimna-

zjum I im. Brodzińskiego, Gimnazjum II im. Tarnowskiego, Gimnazjum III im. Adama Mickiewicza, Kółko Historyczne Gimnazjum II, Penkala Franciszek, Ks. Węgiel Władysław, Zakład S. S. Urszulanek.

149. Tarnowskie Góry: Gimnazjum Państwowe im. Ks. Jana Opolskiego, Kotajny Jan, Kruczała Franciszek.
150. Teolin: Trąbczyńska E.
151. Tłumacz: Gimnazjum Państwowe.
152. Tomaszów Lubelski: Gimnazjum Państwowe Koedukacyjne im. Bartosza Głowackiego, Wejger Władysław.
153. Toruń: Archiwum Miejskie, Latawiec Zdzisław, Matkowski Karol.
154. Trzemeszno: Gimnazjum Państwowe Klasyczne.
155. Tubądzin: Walewski Kazimierz.
156. Tuchola: Nowaczyk Stanisław.
157. Turka: Gimnazjum Prywatne Koedukacyjne im. Józefa Piłsudskiego.
158. Wadowice: Collegium Marianum Księży Pallotynów, Dihm Jan.
159. Wąbrzeźno: Gimnazjum Państwowe Humanistyczne.
160. Warszawa: Towarzystwo Miłośników Historji w Warszawie (działa jako Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego). a) **Członkowie honorowi:** Adam i Ludwika z hr. Krasińskich ks. Czartoryscy, † Aleksander Jabłonowski, † Tadeusz Korzon. b) **Członkowie protektorzy:** † Baranowski Ignacy, † ks. Czetwertyński Witold, † Kiślański Władysław, Szczeniowski Ignacy, Temler Józef, c) **Członkowie zwyczajni:** Ambroziewiczowa St., Anusz Antoni, Anterszlakówna Marja, Archiwum Akt Dawnych, Arnold Stanisław, Assorobraj Nina, Bachulska Halina, Bachulski Aleksy, Balicka Zofja, Bartel Oskar, Bartosikówna J., Bąkowski Leon, Benis Adam Jerzy, Bero Józef, Beynar Karbowska Helena, Białowiejska Wanda, Bielecki Tadeusz, Bibljoteka Wolnej Wszechnicy Polskiej, Biłek Jan, Bogatkiewicz Władysław, Bogucki Jan, Bonikówna Marja, Borkiewicz Adam, Bormanowa Jadwiga, Boss Eugenjusz, Bramsowa R., Brańska Eugenja, Brelewski Roman, Brzeczkowski Al., Brzeziński Stanisław, Bursche Edmund, Burschówna Helena, Charonówna C., Chełmińska Julja, Chodynicki Henryk, Chwalewik Edward, Chwalińska Marja, Chybalska K., Czernecki Stefan, Czudowska Leokadja, Dąbrowski Jan, Dąbrowski Otton, Dąbrowski Wincenty, Dehnelowa Janina, Demby Stefan, Detkens Edward ks., Dębski Aleksander, Dinces Anna, Diveky Adrjan, Dunikowski Bolesław, Dutkiewcz Józef, Dyski Władysław, Dziewulski Stefan, Dzwonkowski Władzimierz, Enderówna Janina, Englert Adam, Fabiani Irena, Farlikówna Józefa, Fedkowiczówna Anna,

Felsówna Kazimiera, Filipowiczówna Kazimiera, Firich Karol, Frankowski Józef, Freytag Bogusław, Fukier Henryk, Gawinek Paweł, Gaylówna Anna, Gąsiorowska Natalja, Gebertowa G., Gembarzewski Bronisław, Giedroyć Franciszek, Giergielewicz Jan, Gimn. Jakóba Finkla, Gimn. im. Kościuszki, Gimn. im. Lelewela, Gimn. im. Reja, Gimn. im. Sułkowskich, Gimn. im. Kraszewskiego, Gimn. SS. Najś. Rodziny z Nazaretu, Glass Jakób, Gliwiczowa Eugenja, Głodo Marja, Goljanowa Janina, Gołębiowski Tadeusz, Gomólińska Marja, Goryczko Marja, Gostyński Tadeusz, Groniowski Stan., Grotowski Marjan, Gogulski Edward, Gutnerówna I., Guttry Czesław, Halecki Oskar, Handelsman Marceli, Harbut Juljusz, Hauke Nowak Aleksander, Herbst Stan., Hertzówna Amelja, Hniłko Antoni, Iwaszkiewicz Janusz, Jabłoński Henryk, Jabłoński Kazimierz, Jabłoński Tadeusz, Jakubowski Jan, Jankiewicz Władysław, Jaruga Nikodem, Jasnowski Józef, Jawdyński Stefan, Jędrzejewicz Janusz, Joczowa Serafina, Jonynas Ignacy, Józefowiczówna Marja, Kadłubiski Ryszard, Kaleński Gustaw, Kamieniecki Witold, Kamiński Wawrzyniec, Karłowska Zofja, Karwasińska Jadwiga, Kermisz Józef, Kernbaum Józef, Kętrzyński Stanisław, Kirszbraun Arnold, Kiewlicz Tadeusz ks., Klar Adolf, Kłapkowski Władysław ks., Knejffe Edward, Kochanowska Wojciechowska Jadwiga, Kochanowski Jan Karol, Kochanowski Wiktor, Koelichenówna Stefanja, Kolankowski Ludwik, Kołecki Stanisław, Koło Abs. Gimn. ż. R. Sobolewskiej Konopnickiej, Koło Hist. Gimn. im. Adama Mickiewicza, Koło Hist. przy Gimn. Państw. w Drohiczynie, Koło Hist. Stud. U. W., Koło Hist. Stud. Uniw. Stefana Batorego, Konarski Kazimierz, Koncevicius J. B., Korbut Gabryel, Kormanowa Zania, Kornecki Jerzy, Kornet Szczepan, Korzonowa Jadwiga, Kosiński Juljusz, Kotarski Stefan, Kozłowski W. M., Kozolubski Juljusz, Krasuski A., Kraszewska Janina, Kraushar Tadeusz, Krauzówna Zofja, Kreczmar Michał, Krongoldówna Tola, Królikowska Halina, Książkowa Stanisława, Krzyczkowska Olga, Krzymuski Kazimierz, Krzywicki Ludwik, Kucharzewski Jan, Kulczycki Ludwik, Kupczyński Tadeusz, Kutznerówna Janina, Kuźmińska Marja, Laskowski Otton, Latkowska Marja, Leoniak Marceli, Leśniewski Czesław, Lewak Adam, Lewicki S., Libert Feliks, Librewski Stanisław, Liedtke Antoni, Lipiński Wacław, Lipska Kazimiera, Liszewski Stanisław, Lutomski Bolesław, Ładzińska Helena, Łągwa Jadwiga, Łochowska Janina, Łodyński Marjan, Łopaciński Wincenty, Łopatto Szczęsna, Łukomska Irena, Mackiewiczówna Wanda, Mahler Rafał, Majorówna Leokadja, Malczewska Krystyna, Maliniak Juljan, Malinowski Włady-

sław, Małachowski Łempicki Stan., Małachowska Łempicka Ewa, Małuszyński Marjan, Mann Zygmunt, Manteuffel Tadeusz, Manteufflowa Marja, Markowska Wanda, Markowski Adam, Markowski Gustaw, Martynowiczówna Władysława, Mączyński Kazimierz, Mąkowski Władysław, Meloch Maksymiljan, Michalak M., Michałowiczowa St., Michałowski Józef, Mickiewiczowa Iza, Mieszkowski Jan, Mańkowska Anna, Modzelewska Ewa, Mongirdowa Marja, Moraczewski Adam, Morawska Stefanja, Morawski Kalikst, Morawski K. M., Moszczeńska Wanda, Moszczeński Józef, Mościcki Henryk, Mrozowska Halina, Muszkowski Jan, Mysłowski Adolf, Nagórska Rudzka Walentyna, Nassalska Zofja, Natanson Leski Jan, Niemyska Janina, Niewiarowska Marja, Nowakowski Stanisław, Nowotczyński Kazimierz, Okniński Zygmunt, Olszanowska Skowrońska Zofja, Osiński Władysław ks., Ossowska Marja, Osuchowska Marja, Ostaszewska Henryka, Pajewski Janusz, Parysówna Wanda, Paszkiewicz Henryk, Pawłowski Bronisław, Peche Kazimierz, Pelz Izabella, Petrulewiczówna Halina, Piaskowski A. B., Piłsudski Józef, Marszałek, Pioro Tadeusz, Piskorska Helena, Płokarz Józefat, Płoski Stanisław, Pohoska Hanna, Pomarański Stefan, Ponikowski Cezary, Posseltówna Irena, Pożaryska M., Prądzyński S., Próchnik K., Prószyńska Janina, Prószyńska Wanda, Przelaskowski Ryszard, Przewalski Stefan, Przeździecki Rajnold, Przychodzka Jadwiga, Przyrembel Zygmunt, Pułaski Franciszek, Radlińska Orsza Helena, Radzikowski Teodory, Radzikowski Wacław, Rafacz Józef, Remiszewska Regina, Rębalski Władysław, Ringelblum Emanuel, Robowska Lucyna, Różycki Marek, Rudziński Stanisław, Rościszewska Marja, Rusjan Lucjan, Rutkowska L., Rybarski Antoni, Saulys Jerzy, Sawicki Jakób, Schönbrennerówna Janina, Sem. Hist. Kościoła w Polsce, Sem. Historyczne U. W., Sem. Naucz. Męskie w Białymstoku, Serejski Henryk, Siemieński Józef, Sissle Bronisława, Skibiński Franciszek, Skopińska Zofja, Śliwiński Leon, Smidoda Franciszek, Smoliński Adam, Słońska Łucja, Sokolnicka Marja, Sokolnicki Michał, Sosnowski Stanisław, Sowińska Anna, Staruszkiewicz Franciszek, Stebelski Adam, Stefański Kazimierz, Stępowski Stanisław, Stojanowski Suchodolski Witold, Sujkowski Andrzej, Świerkowski Ksawery, Szymonolewicz Konstanty, Szachno Stanisław, Szarota Marceli, Szczypiórski Adam, Szellerowa Henryka, Szkoła Mazowiecka, Sznuk Marja, Szulkin Michał, Szyc Piotr, Szygiełłowa Zofja, Szymanowska Marja Szwankowski Eugenjusz, Świeżyńska Janina, Targowski Konrad, Tarło Maziński Włodzimierz, Taube Karol, Tato-

mir Adam Wiktor, Thoman A. H., Temler Józef, Terlecki Władysław, Tietzowa Marja, Tokarz Wacław, Tołłoczko Józef, Tomaszewski Aleksander, Topoliński Włodzimierz, Tow. B. Wych. Szkół Średnich Kaliskich, Trautsolt Eustachy, Trzcińska Apolonja, Talikowski Stefan, Usarek Zygmunt, Waligóra Bolesław, Wałek-Czernecki Tadeusz, Wayda Władysław, Wdowiszewski Zygmunt, Wegner Jan, Widerszal Ludwik, Widomski Adam, Więckowska Helena, Wieliczko-Wielicki Michał, Wilczyńska Zofja, Wilder Hieronim, Wilkoszewski Aleksander, Winnicki Sas Leonard, Winnicka K., Włodarski Aleksander, Wojciechowski Zygmunt, Wolff Adam, Wolfowicz A., Wolfowicz J., Woliński Janusz, Wolski Stefan, Worobczuk Adam, Wroczyński Jan, Wróblewska W., Wróblewski K., Zaleski August, Załęcki Artur, Zanowa Jadwiga, Zawadzki Franciszek, Zborowska Matylda, Zielińska B., Zieliński Hugon, Zieliński Tadeusz, Ziemska Helena, żebrowski Tadeusz, żmigrodzki Zygmnt, żmigryder Konopka Zdzisław, żmudówna Irena, ks. żywczyński Mieczysław. Oddział P. T. H. w Warszawie liczy 372 członków.

Zapisani bezpośrednio w Zarządzie Głównym P. T. H. we Lwowie: Balicki Juljusz, Bałaban Majer, Bibljoteka Centralna Wojskowa, Bibljoteka Krasińskich, Bibljoteka Ministerstwa W. R. i O. P., Bibljoteka Ordynacji Zamojskich, Diveky Adrjan, Englert Adam, Freilich Józef, Gimnazjum Prywatne Męskie im. Bolesława Prusa, Lechicka Jadwiga, Łopaciński Wincenty, Łypacewiczowa Jadwiga, Mansuy Abel, Mendys Michał, ks. Obertyński Zdzisław, Patkowski Aleksander, Skibiński Franciszek Henryk, Stojanowski Józef, Tomkiewicz Władysław, Wydział Archiwalno-Bibljoteczny Ministerstwa Spraw Zagranicznych, żmigrodzki Zygmunt.

161. Wieliczka: Gimnazjum Państwowe im. Jana Matejki.

162. Wilno: Członkowie Oddziału P. T. H. w Wilnie: Adamus Jan, Ambros Michał, Ancewicz Antoni, Ehrenkreutz Stefan, Gimnazjum OO. Jezuitów, Girdwoyniówna Marja, Gizbert-Studnicki Wacław, Filipczyk Józef, Hedeman Otton, Jaworski Iwo, Karpowicz Zygmunt, Koło Nauczycieli Historji, Kozłowska-Studnicka Janina, Łowmiański Henryk, Mienicki Ryszard, Minkiewicz Antoni, Młodkowski Tadeusz, Nowodworski Witold, Orda Jerzy, Pietraszkiewiczówna Stanisława, Romanowski Józef, Rosiak Stefan, Seminarjum Prawno-ekonomiczne U. S. B., Skrzat Michał, Steckiewiczówna Janina, ks. Wilanowski Bolesław, Wilkiewiczówna Alina, Wysłouch Seweryn, Zajączkowski Stanisław, ks. żeludziewicz Michał, żytkowicz Leonid. Oddział P. T. H. w Wilnie liczy razem 31 członków.

163. Włodzimierz: Gimnazjum Państwowe im. Mikołaja Kopernika, Szkoła Podchorążych Rezerwy Artylerji.
164. Winna Góra: Ks. Kozierowski Stanisław.
165. Włocławek: Gimnazjum Państwowe im. Marji Konopnickiej, Freilich Mojżesz, ks. Morawski Michał.
166. Wołkowysk: Seminarjum Państwowe Nauczycielskie żeńskie.
167. Września: Gimnazjum Państwowa im. Henryka Sienkiewicza.
168. Zamość: Gimnazjum Państwowe żeńskie im. Marji Konopnickiej, Pieszko Michał.
169. Zawiercie: Ks. Wajzler Bolesław.
170. Zbylitowska Góra: Rusocka Antonina.
171. Zduńska Wola: Gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego, Rutkowski Jan.
172. Zdołbunów: Niżnikiewicz Dymitr.
173. Zgierz: Cezak Stefan, Prajsowa Irena, Schönbornówna Stanisława, Świercz Jan, Zakrzewska Julja.
174. Złoczów: Gimnazjum Państwowe im. Kr. Jana Sobieskiego, Kuntze Marja.
175. Żurawno: Kiperowa Zofja.
176. Poza Polską mieszkają: Bataglia Forst Otto, Wiedeń; Dina Achille, Livorno; Duzinchevici George, Iasi; Ettinger Paweł, Moskwa; Hodinka Anton, Pecs; Grappin Henri, Paris; Picceta Vladimir, Moskwa; Szaudzinisówna Władysława, Ryga; Szyjkowski Marjan, Praga.

Członkowie P. T. H. zapisani na rok 1935.

Brześć n/B. — Urbańska Janina,
Bydgoszcz: Gimnazjum Miejskie żeńskie,
Grajewo: Tobolczyk Teodor,
Kraków: S. M. Janik Hieronima,
Lublin: Pawlikowska Jadwiga,
Łomża: Koło Historyków,
Łuck: Nieć Juljan,
Pińsk: Taube Naftali,
Potarzyca: Barański Stanisław,
Przemyśl: Gimnazjum Prywatne żeńskie im. M. Konopnickiej,
Rohatyn: Koło Historyczne Ukr. Gimnazjum,
Tarnobrzeg: Szumska Urszula,
Tuchów: OO. Redemptoryści.

c) Zmarli członkowie:

1. Nieżyjący członkowie honorowi:

1. Balcer Oswald, Lwów.
2. Bostel Ferdynand, Lwów.

3. Bourgeois Emil, Paryż.
4. Dubiecki Marjan, Kraków.
5. Finkel Ludwik, Lwów.
6. Goll Jarosław, Praga.
7. Jabłonowski Aleksander, Warszawa.
8. Kalmari Danielson Jan Ryszard, Helsinki.
9. Kętrzyński Wojciech, Lwów.
10. Kraushar Aleksander, Warszawa.
11. Kubala Ludwik, Lwów.
12. Limanowski Bolesław, Warszawa.
13. Małecki Antoni, Lwów.
14. Nehring Władysław, Wrocław.
15. Novotny Wacław, Praga.
16. Parczewski Alfons, Wilno.
17. Piłsudski Józef, Warszawa.
18. Ptaszycki Stanisław, Warszawa.
19. Prochaska Antoni, Lwów.
20. Radzimiński Luba Zygmunt, Lwów.
21. Roeppell Ryszard, Wrocław.
22. Semkowicz Aleksander,, Lwów.
23. Smoleński Władysław, Warszawa.
24. Smolka Stanisław, Lublin.
25. Sobieski Wacław, Kraków.
26. Tomkowicz Stanisław, Kraków.
27. Wojciechowski Tadeusz, Lwów.

2. Zmarli członkowie w roku 1934 i 1935.

a) Członkowie honorowi:

Kraków:

SOBIESKI WACŁAW
prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, b. wiceprezes Zarządu Głównego P. T. H. i b. prezes Oddziału krakowskiego P. T. H.

Lwów: Bostel Ferdynand.
Paryż: Bourgois Emil.
Warszawa: Limanowski Bolesław.

PIŁSUDSKI JÓZEF
Pierwszy Marszałek Polski

b) Członkowie zwyczajni:

Lublin: Borysławski Felicjan.
Lwów: Nawratil Arnulf, Skałkowska Czesława.
Łódź: Danielewiczówna Marja.
Warszawa: Sokolnicka Marja.

c) Publikacje P. T. H. otrzymują bezpłatnie lub jako wymienne następujące Instytucje i Towarzystwa:

a) w Polsce:

Gdańsk: Stadtbibliothek (Vorstand des Westpreussischen Geschichtsvereins).
Gdynia: „Rocznik Tatarski".
Grudziądz: „Deutsche Wissenschaftliche Zeitschrift für Polen".
Katowice: Biblj. Biura Sejmu Śląskiego, Redakcja „Chowanny".
Kraków: Bibljoteka Jagiellońska, Polska Akademja Umiejętności, Towarzystwo Wzajemnej Pomocy U. U. J.
Lublin: Biblj. im. Łopacińskiego, Biblj. Uniwersytecka, Dziennik Urzędowy Kuratorjum O. S. L., Koło Historyków U. U. L.
Lwów: Archiwum m. Lwowa, Archiwum Uniwersytetu J. K., Archiwum Ziemskie, Bibljoteka Uniwersytecka, Bibljoteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Czytelnia Akademicka, Gr.-Kat. Akademja Teologiczna (Praci Gr. Kat. Bohosłowskoj Akademji), Koło Historyków Uniwersytetu J. K., Redakcja „Bohosłowija", Redakcja „Dzwonów", Redakcja „Przeglądu Humanistycznego", Redakcja„ Ruchu Słowiańskiego", Towarzystwo Geograficzne, (Czasopismo Geograficzne i Polski Przegląd Kartograficzny), Towarzystwo Naukowe im. Szewczenki.
Łódź: Redakcja „Miesięcznika żydowskiego".
Poznań: Bibljoteka Raczyńskich, Bibljoteka Uniwersytecka, Bratnia Pomoc Studentów U. P., Instytut Zachodnio-Słowiański (Slavia Occidentalis), Redakcja „Archiwum Historji i Filozofji Medycyny", Redakcja „Roczników Katolickich", Towarzystwo Miłośników Historji (Roczniki Historyczne), Towarzystwo Przyjaciół Nauk.
Przemyśl: Towarzystwo Przyjaciół Nauk.
Równe: Okręgowy Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych (Rocznik Wołyński).
Sambor: Redakcja „Bojkiwszczyny".
Toruń: Instytut Bałtycki, Towarzystwo Naukowe (Roczniki T. N., Fontes T. N., Zapiski T. N.), Zgromadzenie OO. Redemptorystów (Monumenta Hofbaueriana).
Warszawa: Ministerstwo W. R. i O. P. (Departament Nauki i Szkół Wyższych, 2 egz.), Archiwum Główne, Archiwum Skarbowe, Bibljoteka Publiczna, Bibljoteka Rapperswilska, Bibljoteka Sejmu Rzeczypospolitej, Bibljoteka Uniwersytecka, Bibljoteka Wyższej Szkoły Handlowej, Instytut Wschodni („Wschód"), Muzeum Oświaty i Wychowania Min. W. R. i O. P., Polskie Towarzystwo Heraldyczne, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze („Ziemia"), Redakcja „Bellony", Redakcja „Kuźni Młodych", Redakcja „Nauki Polskiej" (Kasa im. Mianowskiego), Redakcja „Niepodle-

głości", Redakcja „Polacy Zagranicą", Redakcja „Polityki Narodów", Redakcja „Przeglądu Historyczno-Wojskowego", Redakcja „Przeglądu Politycznego", Redakcja „Spraw Narodowościowych", Redakcja „Wiadomości Archeologicznych", Tow. Miłośników Historji (Przegląd Historyczny), Tow. Naukowe, Ukraiński Instytut Naukowy.

Wilno: Bibljoteka Sem. Historycznego U. S. B., Biblj. Uniwersytecka, Instytut Naukowo-Badawczy Europy Wschodniej, Stow. Bratniej Pomocy Polskiej Młodzieży Akad. U. S. B., Tow. Miłośników Historji i Literatury Karaimskiej (Myśl Karaimska), Tow. Przyj. Nauk („Ateneum Wileńskie").

Żółkiew: Redakcja „Analecta Ordinis Sancti Basilii Magni".

b) poza Polską:

Athenes: Revue Historique „Ellinika", Revue Mensuelle „Les Balcans".

Augsburg: Historischer Verein von Schwaben und Neuburg.

Baltimore: The Jon Hopkins University Studies in Historical and Political Science.

Bautzen: Časopis Mačicy Serbskeje.

Beograd: Académie Royale, Prilozi za književnost, istoriju i folklor, Srpska Kraljevska Akademija („Glas"), Srpski književni glasnik.

Berlin: Forschungen zur Brandenburgischen und Preussischen Geschichte, Preussisches Geheims Staatsarchiv, Zeitschrift für Osteuropäische Geschichte.

Bratislava: „Bratislava" Časopis Učene společnosti Šafaříkovy, Sborník Filozofickej Fakulty University Komenskeho, Universita Komenskeho.

Breslau: Jahrbücher für Geschichte und Kultur der Slaven, Verein für Geschichte Schlesiens, Osteuropa Institut, Staatsarchiv, Staats und Universitäts Bibliothek.

Brno: Časopis „Matice Moravske", Zeitschrift des Deutschen Vereins für die Geschichte Mährens und Schlesiens.

Bruxelles: Societé des Bollandistes (Analecta Bollandiana).

Bucuresti: Academia Romȃna, Revista istorica Romȃna, Revue Historique du Sud-Est de l'Europe (Institutul studii sud-est Europene).

Budapest: Nouvelle revue Hongrie, „Szazadok".

Cernauti: Codrul Cosminului.

Charków: Charkowska Bibljoteka Państwowa im. Korolenki.

Freiburg i Br.: Historisches Jahrbuch der Görres Geselschaft.

Graz: Jahresberichte für deutsche Geschichte.

Heidelberg: Neue Heidelberger Jahrbücher.

Istanbol: Annales de Turquie, Echo d'Orient, Istanbul Universitesi Edebiyat Fakültesi.

Iasi: Cercetari istorice, Revista Critica.

Kiel: Zeitschrift der Gesellschaft für Schleswig-Holsteinische Geschichte.
Kiew: Section Historique de l'Academie des Sciences d'Ucraine, Wsieukrainska Akademia Nauk.
Königsberg: Altertumsgesellschaft „Prussia", Altpreussische Forschungen, Historische Zeitschrift, Staatsarchiv.
Leipzig: Slavisches Institut an der Universität.
Leningrad: Akademja Nauk S. S. S. R., Bibljoteka Kom. Akademji (Istorik Marxist).
Ljubljana: „Razprave" (Znanstveno Društvo za human. vede), Zgodovinska sekcija Muzejskega društva za Slovenijo.
London: Royal Historical Society, The Slavonic and East Européan Reviev.
Lübeck: Hansische Geschichtblätter.
Lund: Universitets Biblioteket.
Maribor: Zgodovinsko drustvo.
Mensk: Uniwersytet.
München: Universitäts-Bibliothek.
Novi-Sad: Glasnik Istoriskog Društva, Letopis Matice Srpska.
Paris: Bibljoteka Polska (Bibliotheque polonaise), Bibliotheque de l'Ecole des Chartes-Revue d'erudition, Bulletin of the International Committee of Historical Sciences, Institut d'Etudes Slaves, Le Monde Slave, La Revue „Moyen-Age", Revue Historique.
Praha: časopis Národního Musea, český Klub Historický, česky Lid, Germanoslavica, Mitteilungen des Vereins für Geschichte der Deutschen in Böhmen, Prager Presse, Praesidium Slovanskeho Ustavu, Slavische Rundschau, Slovanský Přehled.
Roma: Archivum Historicum Societatis Iesu, Biblioteca dell'Academia Polacca di Cracovia, Biblioteca Vaticana, L'Europe Orientale, Orientalia Christiana.
Skoplje: Glasnik Skopskog Naucnog Drustva.
Sofija: Academie Bulgare des Sciences, Bulgarski Pregled, Makedonski Pregled, Učilišten Pregled.
Split: Vjesnik za Archeologiju i Historiju Dalmatinsku.
Stettin: Bibliothek der Gesellschaft für Pommersche Geschichte und Altertumskunde.
Tartu: Opetatud Eesti Selts (Gelehrte Estnische Gesellschaft).
Turčianský sv. Martin: Sbornik Muzeálnej Slovenskej Společnosti, Slovenské Pohlady.
Upsala: Universitätsbiblioteket.
Wiesbaden: Nasauische Landesbibliothek.
Zagreb: Hrvatska Revija, Narodna Starina, Rad Jugoslovenske Akademije.

Ogółem liczyło P. T. H. z końcem roku administracyjnego 1934/35 razem członków 1287. Wysyła się 190 egz. bądź bezpłatnie, bądź jako wymienne.

DRUKARNIA OSSOLINEUM
LWÓW